

50

**ผลการใช้กระบวนการกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการรับผิดชอบของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเซนต์โยเซฟ บางนา
จังหวัดสมุทรปราการ**

นางสาวอัญชลี พุทธิรักษา

**การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช**

พ.ศ. 2551

**The Effects of Using Group Process on Responsibility Behaviors
of Prathom Suksa I Students at Saint Joseph Bang Na School
in Samut Prakan Province**

Miss Anchalee Phuttharaksa

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Curriculum and Instruction

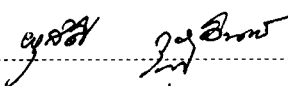
School of Educational Studies

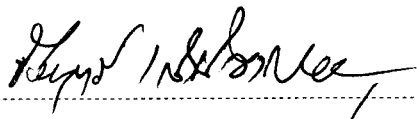
Sukhothai Thammathirat Open University

2008

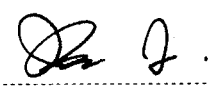
หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ผลการใช้กระบวนการกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบ
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนเซนต์โยเซฟ บางนา จังหวัดสมุทรปราการ
ชื่อและนามสกุล นางสาวอัญชลี พุทธิรักษา
แขนงวิชา หลักสูตรและการสอน
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ผุสดี กุญอินทร์

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระได้ให้ความเห็นชอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ
ฉบับนี้แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ผุสดี กุญอินทร์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ธีรยุทธ์ เสนีวงศ์ ณ อยุธยา)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ อนุมัติให้รับการศึกษา
ค้นคว้าอิสระฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์
วันที่ 9 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2551

ชื่อการศึกษา คั่นคว่ำอิสระ ผลการใช้กระบวนการกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบ
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนเซนต์โยเซฟ บางนา จังหวัดสมุทรปราการ
ผู้วิจัย นางสาวอัญชลี พุทธิรักษา ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์หุสดี กุญอินทร์ ปีการศึกษา 2551

บทคัดย่อ

การศึกษาคั่นคว่ำครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมความรับผิดชอบ
ก่อนและหลังการเรียน โดยใช้กระบวนการกลุ่ม

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเซนต์โยเซฟ บางนา
จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 28 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
ประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมโดยใช้กระบวนการกลุ่มจำนวน 9 แผน และแบบสังเกต
พฤติกรรมความรับผิดชอบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมโดยใช้
กระบวนการกลุ่มสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ กระบวนการกลุ่ม ความรับผิดชอบ ประถมศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

ศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความเรียบร้อยอย่างสมบูรณ์ด้วยความ
กรุณาอย่างดียิ่งจากรองศาสตราจารย์สุสดี กุฎอินทร์ ประธานกรรมการสอบ ที่ได้กรุณาให้
คำปรึกษา แนะนำ และติดตามการทำศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึก
ซาบซึ้งในความกรุณาและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ธีรยุทธ เสนิงวงศ์ ณ อยุธยา ที่กรุณาเป็นกรรมการ
สอบการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้ และให้ความคิดอันเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขงาน
การศึกษาค้นคว้าอิสระให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณนางสาวสว่างจิตต์ ชมไพศาล ผู้อำนวยการ โรงเรียนเซนต์โยเซฟ
บางนา จังหวัดสมุทรปราการ ที่ให้การสนับสนุนด้านการศึกษามาโดยตลอด

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านคือ นางสาวเพ็ญศรี ชินดาปัญญากุล
นางสุมาลี เขียนทอง และนางนิถมล นารถคิลก ที่ได้กรุณาตรวจสอบให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ
เครื่องมือในการวิจัย และขอขอบพระคุณเพื่อน ๆ ทุกท่านที่กรุณาให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ
และให้กำลังใจตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์ที่พึงมีจากการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้วิจัยขออุทิศให้แก่
บิดา มารดา ที่ล่วงลับไปแล้ว รวมทั้งขอมอบให้แก่บูรพาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

อัญชลี พุทธรักษา

พฤศจิกายน 2551

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญตาราง	ซ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
สมมติฐานของการวิจัย	2
ขอบเขตการวิจัย	2
นิยามศัพท์เฉพาะ	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	5
ความรับผิดชอบ	5
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่ม	10
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	17
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	20
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	20
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	20
การเก็บรวบรวมข้อมูล	23
การวิเคราะห์ข้อมูล	23
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	24
ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการรับผิดชอบต่อการใช้กระบวนการกลุ่ม ที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนก่อนและหลังการทดลอง	24
ข้อสังเกตที่ได้จากการใช้แผนกิจกรรมการใช้บทบาทสมมติ	25
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	27
สรุปการวิจัย	27
อภิปรายผล	28
ข้อเสนอแนะ	30

สารบัญ (ต่อ)

บรรณานุกรม	31
ภาคผนวก	39
ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ	41
ข แผนการจัดกิจกรรมโดยใช้กระบวนการกลุ่ม	42
ค แบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบ	83
ง การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	86
ประวัติผู้ศึกษา	91

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าจำเป็นต้องพัฒนาคนให้มีคุณภาพ การที่จะพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพ ก็ต้องเริ่มต้นจากครอบครัว ซึ่งเป็นสถาบันแรกที่เด็กจะได้รับการปลูกฝัง วางรากฐานและการเลี้ยงดูอบรมอย่างถูกต้อง และอีกสถาบันหนึ่งที่ทำให้ความรู้ เลี้ยงดูอบรม รongลงมาจากรอบครัวก็คือ โรงเรียนซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาที่มุ่งเน้นปลูกฝังความรับผิดชอบ ให้แก่เด็กและเยาวชนของชาติ

การพัฒนาประชากรให้มีคุณลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ จำเป็นต้องพัฒนา คุณธรรม เช่น ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบเป็น คุณลักษณะหนึ่งที่สำคัญ บุคคลที่มีความรับผิดชอบสูงย่อมเอาใจใส่ต่อหน้าที่ของตน ทั้งในส่วนที่ เกี่ยวข้องกับตนเองและที่เกี่ยวข้องกับส่วนรวม ส่วนบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่ำมักไม่สนใจใน หน้าที่ของตน ความรับผิดชอบจึงเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคม และเป็นคุณลักษณะ พื้นฐานของบุคคลอันจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศและการดำเนินชีวิต หากทุกคนมีความ รับผิดชอบ ปัญหาต่างๆของสังคมจะลดน้อยลงไปมาก ดังนั้นจึงจำเป็นต้องปลูกฝังคุณธรรมด้าน ความรับผิดชอบให้แก่ประชาชน โดยเริ่มตั้งแต่ในวัยเด็ก

จากการที่ผู้วิจัยได้ปฏิบัติหน้าที่เป็นครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้สังเกต พบนักเรียนมีปัญหาด้านความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการเรียน ความรับผิดชอบต่องานส่วนรวมของห้องเรียนและโรงเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา กระบวนการพัฒนาความรับผิดชอบให้แก่ผู้เรียน

การพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบให้แก่ผู้เรียนนั้นมีหลายวิธี เช่น การใช้แรง เสริมตามทฤษฎีการวางเงื่อนไข การใช้วิธีการทำค่านิยมให้กระจ่าง กิจกรรมกระบวนการกลุ่ม เป็นต้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจจะใช้กระบวนการกลุ่ม ทั้งนี้เพราะกิจกรรมกระบวนการกลุ่มเป็นวิธีที่นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ดังที่ สุมาน อมรวิวัฒน์และสมพงษ์ จิตระดับ (2547: 233) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มเป็นวิธีการที่ดี เพราะเป็นการเรียนรู้โดยการปฏิบัติ จริง สามารถช่วยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความซาบซึ้งและพึงพอใจที่จะเปลี่ยนแปลงและปรับปรุง

ตนเอง และกระบวนการกลุ่ม เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาอย่างหนึ่งที่น่าสนใจในการสอนจ
 ริญศึกษาอย่างได้ผล การจัดกระบวนการเรียนการสอนจึงมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทั้ง
 ทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และปฏิสัมพันธ์

กระบวนการกลุ่มเป็นการนำประสบการณ์มาวางแผนแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน มี
 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม นอกจากนี้กระบวนการกลุ่มยังสามารถสนองความต้องการ
 พื้นฐานด้านจิตใจของบุคคล เช่น ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ความต้องการการยอมรับ
 มีการทำกิจกรรมร่วมกัน จะมีสัมพันธ์ภาพซึ่งกันและกัน จึงเป็น โอกาสให้ได้ทำความเข้าใจตนเอง
 และสมาชิกภายในกลุ่มด้วย

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจการนำกระบวนการกลุ่มมาใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมความ
 รับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ช่วยเปลี่ยนแปลงและ
 ปรับปรุงพฤติกรรมของบุคคล โดยผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความพึงพอใจและส่งเสริมให้นักเรียน
 มีความรับผิดชอบมากขึ้น

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
 โรงเรียนเซนต์โยเซฟ บางนา จังหวัดสมุทรปราการ ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมโดยใช้
 กระบวนการกลุ่ม

3. สมมติฐานการวิจัย

คะแนนพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับ
 การพัฒนาโดยการใช้กระบวนการกลุ่ม หลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม

4. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย ได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

4.1 รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยแบบกลุ่มเดียว วัดก่อนและหลังการทดลอง

4.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

4.2.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเซนต์โยเซฟ บางนา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 9 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 284 คน

4.2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเซนต์โยเซฟ บางนา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 28 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม

4.3 ตัวแปรที่ศึกษา

4.3.1 ตัวแปรต้น คือ การสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม

4.3.2 ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมด้านความรับผิดชอบ

4.4 ขอบข่ายเนื้อหาสาระ ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม แบ่งเป็น 9 กิจกรรม

กิจกรรมที่ 1 หนูนิกรักความสะอาด

กิจกรรมที่ 2 น้องชมพูแต่งกายถูกระเบียบ

กิจกรรมที่ 3 เด็กดีต้องตั้งใจเรียน

กิจกรรมที่ 4 หนูก็อยรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

กิจกรรมที่ 5 การเตรียมอุปกรณ์การเรียนครบถ้วน

กิจกรรมที่ 6 การใช้และการจัดเก็บอุปกรณ์ในการเรียน

กิจกรรมที่ 7 เด็กดีเข้าห้องเรียนตรงต่อเวลา

กิจกรรมที่ 8 หนูแก้วเข้าแถวได้เรียบร้อย

กิจกรรมที่ 9 เด็กดีร่วมรักษาความสะอาดของโต๊ะเรียนและห้องเรียน

4.5 ระยะเวลาที่ดำเนินการวิจัย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 ความรับผิดชอบ หมายถึง การตั้งใจมุ่งมั่นในการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ

5.2 พฤติกรรมความรับผิดชอบ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความตั้งใจ มุ่งมั่นที่จะปฏิบัติทั้งในเรื่องส่วนตัวและส่วนรวมให้สำเร็จตามความมุ่งหมาย ตามหน้าที่ของตน โดยไม่ต้องมีการควบคุมจากผู้อื่น รวมทั้งยอมรับผลการกระทำนั้นและพยายามปรับปรุงให้ดีขึ้น ได้แก่ การแต่งกายสะอาดเรียบร้อย การแต่งกายถูกระเบียบ ความตั้งใจเรียน ความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย การเตรียมอุปกรณ์การเรียนครบถ้วน การใช้และการจัดเก็บอุปกรณ์ในการเรียนเข้าห้องเรียนตรงเวลา เข้าแถวได้เรียบร้อย และการรักษาความสะอาดของโต๊ะเรียนและห้องเรียน

5.3 การสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม หมายถึง การสอนที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป

ร่วมกันปฏิบัติกิจกรรม ด้วยความรู้สึกร่วมใจและเกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน และหรือกิจกรรมที่จัดให้สมาชิกได้กระทำร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อช่วยให้สมาชิกในกลุ่มเข้าใจถึงพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น ทำให้สมาชิกได้พัฒนาตนเองซึ่งเป็นประโยชน์ในการสร้างเสริมสัมพันธภาพ และการทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีแนวการดำเนินการอย่างมีลำดับขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับในการวิจัยครั้งนี้คือ

6.1 ได้แผนการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้กระบวนการกลุ่ม

6.2 เป็นแนวทางในการเสริมสร้างและพัฒนาพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบที่ดีแก่นักเรียน

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “ผลการใช้กระบวนการกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเซนต์โยเซฟ บางนา จังหวัดสมุทรปราการ” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล ความคิด ทฤษฎี และหลักการจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ความรับผิดชอบ
2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความรับผิดชอบ

ในหัวข้อนี้ขอเสนอ ความหมายและความสำคัญของความรับผิดชอบ ขอบข่ายและพฤติกรรมความรับผิดชอบ และแนวทางการปลูกฝังความรับผิดชอบ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ความหมายของความรับผิดชอบ

ได้มีผู้ศึกษาค้นคว้า และให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ดังต่อไปนี้

สำเนียง ศิลป์ประกอบ (2540: 9 อ้างถึงใน อารีรัฐ เล็กโล่ง 2548) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึง ความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ของนักเรียนที่ดีด้วยการแสดงออกในลักษณะของการรู้จักหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ เอาใจใส่การศึกษาเล่าเรียน ขยันหมั่นเพียร เข้าห้องเรียนและส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามเวลา เมื่อมีปัญหาไม่เข้าใจบทเรียน ก็พยายามค้นคว้าและซักถามจากสมาชิกในกลุ่มหรือครูผู้สอนด้วยความสนใจ เอาใจใส่ในการแก้ไขข้อบกพร่องและผิดพลาดด้วยความเต็มใจ แม้จะถูกตำหนิแก้ไขหลายครั้ง

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2541: 31 อ้างถึงใน ปราณี อยู่ประสิทธิ์ 2546) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า ความรับผิดชอบหมายถึง ลักษณะนิสัยและเจตคติของนักเรียนซึ่งผลักดันให้นักเรียนปฏิบัติตามระเบียบ เคารพสิทธิของผู้อื่น ทำตามหน้าที่ของตน และมีความซื่อสัตย์สุจริต

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2542: 8) กล่าวว่า ความรับผิดชอบหมายถึง ความสนใจ ความตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเพียรพยายาม ละเอียดรอบคอบ เพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมาย ขอมรับผลการกระทำของตน ทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย ทั้งพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น

วิชา ทาโบราณ (2542: 26) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า ความรับผิดชอบหมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกซึ่งสามารถวัดได้โดยใช้แบบพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและความรับผิดชอบต่อเพื่อน

ปรีชา ชัยนิยม (2542: 9) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง ความมุ่งมั่น ตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน พากเพียร และความละเอียดรอบคอบ ตั้งใจที่จะทำงานในหน้าที่ที่มีต่อตนเองและสังคมเพื่อให้บรรลุสำเร็จตามความมุ่งหมาย ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ขอมรับผลการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ โดยมีความรับผิดชอบในการกระทำของตนเอง ทั้งพยายามที่จะปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น

ประคินันท์ อุปรมย์ (2543: 501 อ้างถึงใน ปราณี อยู่ประสิทธิ์ 2546) ได้กล่าวถึงความหมายของความรับผิดชอบว่า ความรับผิดชอบเป็นคุณลักษณะอย่างหนึ่งของบุคคล ผู้ใดมีลักษณะที่เรียกว่า "เป็นผู้มีความรับผิดชอบ" ผู้นั้นจะปฏิบัติภารกิจที่ตนพึงกระทำให้เสร็จไปได้ โดยไม่ต้องมีการควบคุมหรือบังคับจากผู้อื่น ภารกิจนี้หมายรวมทั้งภารกิจที่เป็นหน้าที่ที่ควรปฏิบัติด้วยตนเอง เช่น การปฏิบัติสิ่งที่เป็นกิจวัตรประจำวัน และที่สำคัญที่สุดก็คือ บุคคลที่ได้ชื่อว่า "เป็นผู้มีความรับผิดชอบ" จะเป็นผู้ที่ขอมรับทั้งผิดและทั้งชอบต่อผลของการกระทำของตนด้วย

จันทร์ พวงยอด (2543: 3) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำของนักเรียนที่แสดงออกถึงความมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียน การปฏิบัติตนในการเรียน และการขอมรับผลการกระทำของตน

ถวิล จันทร์สว่าง (2545: 10) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึง การทำตามหน้าที่ ปฏิบัติตามกฎระเบียบการงานตามที่ได้รับมอบหมาย การทำตามที่คุณได้พูดหรือได้ให้คำมั่นสัญญาไว้ และการขอมรับในสิ่งที่ตนเองได้พูดหรือได้กระทำลงไป ทั้งในด้านที่เป็นผลดีและข้อบกพร่องต่าง ๆ ทุกครั้ง

ศรินันท์ วรรณกิจ (2545: 13) ได้สรุปความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึง การที่บุคคลปฏิบัติงานต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ เอาใจใส่ รมณ์กระวังที่จะทำงาน และติดตามผลงานที่ทำการไปแล้ว เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สำเร็จด้วยดี และขอมรับในสิ่งที่ตนเองกระทำลงไปทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย อีกทั้งยังไม่ปิดภาระหน้าที่ของตนเองให้แก่ผู้อื่น

จากความหมายของความรับผิดชอบที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความตั้งใจ มุ่งมั่นที่จะปฏิบัติภารกิจทั้งในส่วนตัวและส่วนรวม ให้สำเร็จตามความมุ่งหมาย ตามหน้าที่ของตน โดยไม่ต้องมีการควบคุมจากผู้อื่น รวมทั้งยอมรับผลการกระทำนั้น และพยายามปรับปรุงการปฏิบัติภารกิจนั้น ๆ ให้ดีขึ้น

1.2 ความสำคัญของความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบเป็นคุณลักษณะสำคัญที่จำเป็นต้องปลูกฝังตั้งแต่เยาว์วัย ดังที่ได้มีผู้เสนอแนวคิดไว้ดังนี้

ประคินันท์ อุปรมัย (2543: 502) กล่าวว่า เด็กที่มีคุณภาพวันนี้เป็นผู้ใหญ่ที่เป็นทรัพยากรกำลังคนที่มีคุณภาพสำหรับการพัฒนาประเทศในวันหน้า ดังนั้นเด็กที่มีความรับผิดชอบ ก็จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบ นั่นคือการปลูกฝังความรับผิดชอบต่อให้แก่เด็กเป็นสิ่งจำเป็น หรือพูดอีกอย่างหนึ่งว่า เด็ก ๆ ก็จำเป็นต้องมีความรับผิดชอบ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ กล่าวไว้ใน “ธรรมจริยา เล่ม 4” (2541: 28) ว่า ความรับผิดชอบนี้ ถ้าเกิดขึ้นในใจของเด็กคนใด จะทำให้เด็กคนนั้นรักษาวาจาจริง ประพฤติตัวให้เป็นคนจริง เป็นคนตรง และเป็นคนซื่อตรงเสมอ

นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2541: 62) กล่าวว่า พ่อแม่ทุกคนควรถือเป็นหน้าที่ที่จะอบรมสั่งสอน ให้ลูกมีความรับผิดชอบต่อชีวิตตั้งแต่เด็ก เพราะนั่นจะเป็นดั่งเมล็ดพันธุ์ที่ค่อย ๆ เจริญงอกงามในจิตใจ และกลายเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดของบุคลิกภาพในอนาคตของเขา

จากแนวคิดดังกล่าว จะเห็นได้ว่า หน้าที่ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่มีความจำเป็น สำคัญ และมีประโยชน์ที่ควรปลูกฝังเสริมสร้างให้เกิดขึ้นแก่เด็กและเยาวชนของชาติ ความรับผิดชอบมีความสำคัญอย่างมากที่ต้องมีการปลูกฝังให้เกิดขึ้นแก่นักเรียน เพราะการที่นักเรียนจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการเรียนหรือการทำงานใด ๆ นั้น ขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบเป็นสิ่งสำคัญ

1.3 ขอบข่ายและพฤติกรรมความรับผิดชอบ

พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบนั้น มีขอบข่ายและลักษณะที่แสดงออกดังนี้ กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2542: 21) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมที่แสดงออกของความรับผิดชอบ ไว้ดังนี้

1. มีความมุ่งมั่นและทุ่มเทให้แก่งานที่ทำงานสำเร็จ พฤติกรรมที่แสดงได้แก่ ทำงานตามหน้าที่สำเร็จ ทำงานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จ แสดงผลงานปรากฏให้เห็นเด่นชัด

2. ยอมรับผลการกระทำของตน พฤติกรรมที่แสดงคือ รับฟังเหตุผลและข้อวิจารณ์ของผู้อื่น ปรับปรุงและพัฒนางานตามข้อเสนอแนะ

3. รู้หน้าที่ พฤติกรรมที่แสดงคือ ปฏิบัติหน้าที่ตามข้อตกลงร่วมกัน หรือปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย

4. มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนางาน พฤติกรรมที่แสดงคือ บอกผลงานของการปฏิบัติงานในอนาคตได้

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2542: 15) ได้สรุปประเภทของความรับผิดชอบไว้ในหนังสือ *การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทย ด้านความรับผิดชอบ และมีวินัยในตนเอง* ว่ามี 2 ประเภทคือ

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง การขจัดปัญหาทุกชนิดที่ทำให้ตนเองเป็นทุกข์ เช่น การรักษาป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากภัยอันตราย รักษาร่างกายให้แข็งแรง รวมทั้งรู้จักหน้าที่ของตนเองและปฏิบัติหน้าที่การงานของตนให้ลุล่วงไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทันเวลาที่กำหนด ตรงต่อเวลา

2. ความรับผิดชอบต่อสังคมหรือส่วนรวม หมายถึง รู้จักหน้าที่ ความรับผิดชอบของตนเองที่มีต่อสังคม อันได้แก่ ความรับผิดชอบต่อครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ประเทศชาติ และบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสม เกิดประโยชน์แก่สังคมส่วนรวม

ประดินันท์ อุปรมัย (2543: 517-523) ได้ให้ขอบข่ายของความรับผิดชอบของเด็กว่า ความรับผิดชอบของเด็ก คือ ความรับผิดชอบต่อตนเองและความรับผิดชอบต่อสังคม

พฤติกรรมการมีความรับผิดชอบต่อตนเองของเด็ก จัดเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์และอาจจัดพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองของเด็ก ได้ 2 กลุ่มคือ

1. พฤติกรรมที่แสดงให้เห็นว่าเด็กมีความรับผิดชอบต่อกิจวัตรประจำวัน
2. พฤติกรรมที่แสดงออกให้เห็นว่าเด็กมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่หรืองานที่ได้รับ

มอบหมายและคำมั่นสัญญาที่ตนให้ไว้กับผู้อื่น

ในด้านความรับผิดชอบต่อผู้อื่น เด็กควรมีความรับผิดชอบต่อครอบครัวและโรงเรียน ดังนี้

1. ความรับผิดชอบต่อครอบครัว ครอบครัวมีความสำคัญต่อการพัฒนาพฤติกรรมทุกๆ ด้านของเด็กมากที่สุด ตัวอย่างพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัวของเด็กได้แก่ จัดเก็บหรือตกแต่งบ้านให้เรียบร้อยและสวยงาม ใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น

2. ความรับผิดชอบต่อโรงเรียนของเด็ก โรงเรียนเป็นสังคมที่จำลองสภาพสังคมที่เด็กต้องไปเผชิญเมื่อเติบโตขึ้นได้มากกว่าครอบครัว เด็กที่มีความรับผิดชอบต่อครอบครัวมีแนวโน้มว่าจะมีความรับผิดชอบต่อโรงเรียน และจะเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมด้วย

ตัวอย่างพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อโรงเรียนของเด็กคือ ปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของโรงเรียนและห้องเรียน ช่วยเก็บเศษกระดาษหรือใบไม้รอบๆ โรงเรียน ไม่ขีดเขียนบนโต๊ะหรือฝาผนังห้องเรียน ทำงานที่ครูมอบหมายจนสำเร็จลุล่วงทุกครั้ง ทิ้งผงลงในที่ทิ้งผงเท่านั้น

ดังนั้นพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนจึงครอบคลุมความรับผิดชอบต่อตนเอง และต่อสังคม ในการวิจัยนี้ได้กำหนดไว้ว่า ความรับผิดชอบต่อตนเอง ได้แก่ ความรับผิดชอบในการแต่งกายสะอาดเรียบร้อย การแต่งกายถูกระเบียบของโรงเรียน ตั้งใจเรียน ความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย การเตรียมอุปกรณ์การเรียนครบถ้วน การใช้และการเก็บอุปกรณ์ในการเรียน และความรับผิดชอบต่อสังคม คือ โรงเรียน ห้องเรียน ได้แก่ เข้าห้องเรียนตรงเวลา เข้าแถวได้เรียบร้อย การรักษาความสะอาดของโต๊ะเรียนและห้องเรียน

1.4 แนวทางการปลูกฝังความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องปลูกฝังเสริมสร้างให้แก่เด็ก ดังนั้นจึงมีผู้ให้แนวทางในการปลูกฝังความรับผิดชอบไว้ดังนี้

ชม ภูมิภาค (2520 อ้างถึงใน กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้านความรับผิดชอบและมีวินัยในตนเอง 2542: 37) กล่าวถึงการปลูกฝังความรับผิดชอบว่า จะต้องปลูกฝังด้วยการให้เขากระทำ มิใช่เกิดจากการบอกเล่าเท่านั้น วิธีการสอนในโรงเรียนมีส่วนสำคัญในการปลูกฝังความรับผิดชอบ ควรจะให้เด็กรู้จักทำงานเป็นหมู่คณะ แต่ละคนได้รับมอบหมายให้ทำงานอันเป็นส่วนหนึ่งของงานทั้งหมด เพื่อจะให้งานส่วนรวมสำเร็จลงด้วยดี หากคนใดคนหนึ่งขาดความรับผิดชอบ งานก็จะสำเร็จลงได้ยาก และการปลูกฝังความรับผิดชอบให้แก่เด็กนั้น มิใช่ด้วยการตักเตือนว่ากล่าวอบรมเท่านั้น แต่ต้องให้ฝึกปฏิบัติอย่างจริงจัง จะก่อให้เกิดความเคยชินเกิดเป็นลักษณะนิสัยที่ฝังแน่นเป็นคุณธรรมและค่านิยมต่อไป

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2542: 98-100) ได้สรุปแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา 5 แนวทาง สำหรับกำหนดรูปแบบในการเสริมสร้างความรับผิดชอบ และวินัยในตนเองดังต่อไปนี้

แนวทางที่ 1 การใช้รูปแบบที่นักการศึกษาเสนอ ได้แก่ รูปแบบการปรับพฤติกรรม รูปแบบของเคนเทอร์ รูปแบบของไครเคอร์ รูปแบบของกินีอท และรูปแบบของกลาสเซอร์

แนวทางที่ 2 การใช้เทคนิคการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ได้แก่ การสอนแบบศูนย์การเรียน กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ บทบาทสมมุติ สถานการณ์จำลอง การสอนแบบสืบสวนสอบสวน การสอนแบบบูรณาการ การสอนแบบซินติเคท การสอนที่เน้นการปฏิบัติ การสอนโดยการอภิปรายปัญหา การสอนโดยใช้ชุดการสอน และการเล่านิทาน

แนวทางที่ 3 การใช้เทคนิคการพัฒนาจริยธรรม ได้แก่ การสร้างความกระตือรือร้นในค่านิยม การสร้างความขัดแย้งทางเหตุผลกับจิต และการปลูกฝังโดยวิธีการ เรียนรู้ทางสังคม

แนวทางที่ 4 การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

แนวทางที่ 5 การจัดสภาพแวดล้อมของนักเรียน ทั้งที่ บ้าน โรงเรียน และชุมชน ประคินันท์ อุปรมย์ (2543: 542) กล่าวว่า วิธีฝึกความรับผิดชอบให้แก่เด็กมีดังนี้คือ

1. วิธีการฝึกความรับผิดชอบโดยอาศัยแนวคิดจากทฤษฎีการเรียนรู้โดยการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ

2. วิธีการฝึกความรับผิดชอบโดยอาศัยแนวคิดจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม

3. วิธีการฝึกความรับผิดชอบโดยให้เด็กได้รับผลการกระทำของเขาเอง จากความเป็นเหตุเป็นผลกันตามธรรมชาติ และความเป็นเหตุเป็นผลกันตามสถานการณ์

จากแนวทางในการปลูกฝังความรับผิดชอบ สรุปได้ว่า การปลูกฝังความรับผิดชอบมีแนวทางในการปฏิบัติหลายอย่าง ซึ่งแต่ละแนวทางเน้นให้ผู้เรียน ได้ปฏิบัติจริงด้วยตนเอง

2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม

สุมณ อมรวิวัฒน์และสมพงษ์ จิตระดับ (2547: 233) กล่าวว่า กระบวนการกลุ่ม (Group Process) เป็นวิธีการที่ใช้กันแพร่หลายในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กระบวนการกลุ่มช่วยแก้ไขข้อจำกัดในเรื่องเนื้อหาทางด้านจริยธรรมซึ่งค่อนข้างเป็นนามธรรม ให้มีลักษณะของการเรียนรู้ที่น่าสนใจ โดยสร้างบรรยากาศของการเรียนรู้ที่มีการเคลื่อนไหวของผู้เรียน และเนื้อหาควบคู่กันไป การจัดกระบวนการเรียนการสอน จึงมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และปฏิสัมพันธ์เป็นส่วนใหญ่

2.1 ความหมายของกระบวนการกลุ่ม

ได้มีผู้ให้ความหมายของกระบวนการกลุ่มไว้ดังตัวอย่างต่อไปนี้

กาญจนา ไชยพันธุ์ (2541 อ้างถึงใน สุวิทย์ สุขหมั่น 2546) กล่าวว่า กระบวนการกลุ่ม หมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมารวมกันด้วยความรู้สึกพึงพอใจ และเกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2542) กล่าวว่า กระบวนการกลุ่ม จะเริ่มขึ้นตั้งแต่มีบุคคล 2 คนขึ้นไปมาทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน เมื่อมนุษย์เข้าร่วมกลุ่มก็จะเกิดเป็นบทบาท

ของกลุ่มขึ้นมา อิทธิพลของกลุ่มสามารถที่จะขัดเกลา ลักษณะท่าทางของสมาชิกในกลุ่มให้แปรเปลี่ยนไปได้

สุวิทย์ สุขหมั่น (2546) ได้กล่าวว่า กระบวนการกลุ่ม หมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปเข้ามาทำกิจกรรมร่วมกัน มีวัตถุประสงค์เดียวกัน เกิดปฏิสัมพันธ์ขึ้นระหว่างสมาชิกในกลุ่ม มีอิทธิพลและบทบาทหน้าที่ต่อกันและกันในกลุ่ม เกิดพลังหรืออำนาจในการกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

ทิสนา แคมมณี (2545: 139) กล่าวถึง ความหมายของกระบวนการกลุ่ม ไว้ว่า เป็นความรู้ที่เกี่ยวกับการรวมตัวกันของกลุ่ม เพื่อปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งให้บรรลุเป้าหมาย การปฏิบัติงานจะเป็นไปในทิศทางใดนั้นขึ้นอยู่กับพลังผลักดันที่เกิดขึ้นจากองค์ประกอบ และปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ของกลุ่ม อาทิ ผู้นำกลุ่ม แบบแผนการสื่อสารและการใช้อำนาจของกลุ่ม ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มและปัญหาต่าง ๆ ของกลุ่ม

อารีย์ ชุมณี (2546: 29) ได้ให้ความหมายของกระบวนการกลุ่มไว้ว่า หมายถึง กระบวนการที่สมาชิกภายในกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างอิสระ และทุกคนมีบทบาทหน้าที่ทำกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง กิจกรรมนั้นเป็นชุดของกิจกรรมที่ทำให้กลุ่มได้ผลงานอันเดียวกัน และจากการที่ได้ผลงานนั้นทำให้สมาชิกทุกคนได้รับความรู้ ความเข้าใจ เกิดทักษะคล้ายกัน และมีความรู้สึกที่ดีต่อสมาชิกภายในกลุ่มด้วย

อุษา ไชยชนะ (2550: 30) กล่าวว่า กระบวนการกลุ่ม หมายถึง ขั้นตอน วิธีการ พฤติกรรมและปฏิสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการทำงานกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้กลุ่มดำเนินงานไปอย่างมีประสิทธิภาพ ได้ผลงานที่ดี มีความรู้สึกและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

สรุปได้ว่ากระบวนการกลุ่ม หมายถึง การสอนที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมด้วยความรู้สึกพึงพอใจและเกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน และหรือกิจกรรมที่จัดให้สมาชิกได้กระทำร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อช่วยให้สมาชิกในกลุ่มเข้าใจถึงพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น ทำให้สมาชิกได้พัฒนาตนเองซึ่งเป็นประโยชน์ในการสร้างเสริมสัมพันธภาพ และการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีแนวการดำเนินการอย่างมีลำดับขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง

2.2 หลักการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม

ในการจัดกระบวนการกลุ่มในการเรียนและการสอน ผู้สอนหรือครูควรมีหลักการในการจัดดังนี้ (สุวิทย์ สุขหมั่น 2546 อ้างจาก กาญจนา ไชยพันธุ์ 2541 สมพงษ์ จิตระดับ 2530: 42-45 และทิสนา แคมมณีและคณะ 2545: 201-206)

1. หลักการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นจุดศูนย์กลาง เน้นให้ครูพยายามจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมการเรียนให้ทั่วถึงกัน และมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ จะช่วยให้

ผู้เรียนเกิดความพร้อมความกระตือรือร้นที่จะเรียน และเรียนอย่างมีชีวิตชีวา การมีส่วนร่วมของผู้เรียนสามารถแบ่งออกได้ 4 ด้านคือ

1.1 การมีส่วนร่วมทางด้านร่างกาย ได้แก่ การลงมือปฏิบัติหรือกระทำกิจกรรม การเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.2 การมีส่วนร่วมทางด้านอารมณ์ เป็นความรู้สึกความนึกคิด ความพอใจ ไม่พอใจ เป็นปฏิกิริยาทางด้านจิตใจและอารมณ์ต่อสิ่งที่เรียนรู้หรือสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น การมีส่วนร่วมทางด้านนี้จะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถระลึกและจดจำเรื่องราวที่ได้เรียนรู้ได้นานยิ่งขึ้น

1.3 การมีส่วนร่วมทางด้านปัญญา เป็นขั้นตอนที่สำคัญมากสำหรับผู้เรียนในการใช้สติปัญญาของตนเองต่อการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ อย่างมีหลักเกณฑ์และเหตุผล

1.4 การมีส่วนร่วมทางปฏิสัมพันธ์ ผู้เรียนจะมีโอกาสได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการศึกษาร่วมกัน มีการพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เจตคติ ถ่านิยม ความรู้สึก อันเป็นผลให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการเรียนรู้ได้กว้างขวาง และมีทักษะในการอยู่ร่วมกัน สามารถปรับตนเองให้เข้ากับผู้อื่นและสังคมได้อย่างปกติสุข

2. หลักการสอนที่ยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้สำคัญ เน้นให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้จากกลุ่มให้มาก การระดมความคิดเห็นจากกลุ่มเพื่อหาแนวทางและข้อมูลอย่างละเอียด

3. หลักการสอนที่ยึดการค้นพบด้วยตนเอง จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอด ของคุณธรรมนั้นอย่างถูกต้อง อันจะเป็นผลต่อเนื่องถึงพฤติกรรม การแสดงออก รวมทั้งเจตคติของผู้เรียนด้วย

4. หลักการสอนที่ยึดความสำคัญของการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ผู้สอนจึงต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่บนพื้นฐานของความเคลื่อนไหว ความต้องการปัญหาของสังคม เป็นสิ่งนำในการสร้างหัวข้อ ประเด็น ของเนื้อหากิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้การเรียนรู้ทันกับเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น โดยเชื่อมโยงเนื้อหา กิจกรรมและเหตุการณ์ต่าง ๆ ให้สัมพันธ์สอดคล้องกัน

2.3 วิธีสอนหรือกิจกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม

ทิสนา แจมมณี (2550: 33-35) ได้เสนอการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับทฤษฎีกระบวนการกลุ่มไว้หลายวิธี ดังนี้

1. เกม (Game) เป็นวิธีการหนึ่งที่น่ามาใช้ในการสอนได้ดี โดยครูผู้สอนสร้างสถานการณ์สมมติขึ้นให้ผู้เรียนลงเล่นด้วยตัวเองภายใต้ข้อตกลง หรือกติกาบางอย่างที่กำหนดไว้ ผู้เรียนจะต้องตัดสินใจทำอะไรอย่างใดอย่างหนึ่ง อันจะมีผลออกมาในรูปของการแพ้การชนะ วิธีการนี้จะ

ช่วยให้ผู้เรียน ได้วิเคราะห์ความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานในการเรียนด้วย

2. บทบาทสมมติ (Role-Play) มีลักษณะเป็นสถานการณ์สมมติเช่นเดียวกับเกม แต่มีการกำหนดบทบาทของผู้เล่นในสถานการณ์ที่สมมติขึ้นมา แล้วให้ผู้เรียนเข้าสวมบทบาทนั้น และแสดงออกตามธรรมชาติ โดยอาศัยบุคลิกภาพ ประสบการณ์ และความรู้สึกนึกคิดของตนเป็นหลัก ดังนั้นวิธีการนี้จึงมีส่วนช่วยให้ผู้เรียน ได้มีโอกาสศึกษาวิเคราะห์ถึงความรู้สึก และพฤติกรรมของตนอย่างลึกซึ้งและยังช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าสนใจ และนำติดตามอีกด้วย

3. กรณีตัวอย่าง (Case) เป็นวิธีการสอนโดยใช้กรณีหรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริง ๆ นำมาดัดแปลง และใช้เป็นตัวอย่างในการให้ผู้เรียน ได้ศึกษาวิเคราะห์ และอภิปรายกัน เพื่อสร้างความเข้าใจ และฝึกฝนหาทางแก้ไขปัญหานั้น วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียน ได้รู้จักคิด และพิจารณาข้อมูลซึ่งกันและกัน รวมทั้งการนำเอากรณีต่าง ๆ ซึ่งคล้ายคลึงกับชีวิตจริงมาใช้ จะช่วยให้การเรียนรู้มีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นจริง ซึ่งมีส่วนทำให้การเรียนรู้มีความหมายสำหรับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

4. สถานการณ์จำลอง (Simulation) คือ การจำลองสถานการณ์จริงหรือสร้างสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงแล้วทำให้ผู้เรียนลงไปอยู่ในสถานการณ์นั้น และมีปฏิริยาโต้ตอบกัน วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียน ได้มีโอกาสทดลองแสดงถึงพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งในสถานการณ์จริงผู้เรียนอาจจะไม่กล้าแสดง เพราะอาจจะเป็นการเสี่ยงต่อผลที่จะได้รับจนเกินไป

5. ละคร (Acting or Dramatization) คือ วิธีการที่ให้ผู้เรียน ได้ทดลองแสดงบทบาทตามที่เรียนหรือกำหนดไว้ให้ โดยผู้แสดงจะต้องพยายามแสดงให้สมตามบทที่กำหนดไว้ โดยไม่นำเอาบุคลิกภาพและความรู้สึกนึกคิดของตนเองเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง อันจะมีส่วนทำให้เกิดผลเสียต่อการแสดงบทบาทนั้น ๆ วิธีการนี้เป็นวิธีที่ช่วยให้ผู้เรียน ได้มีประสบการณ์ ในการที่จะเข้าใจในความรู้สึกเหตุผล และพฤติกรรมของผู้อื่น ความเข้าใจนี้มีส่วนช่วยเสริมสร้างความเห็นอกเห็นใจกันนอกจากนั้นการที่ผู้เรียน ได้มีโอกาสแสดงละครร่วมกัน จะช่วยฝึกให้ผู้เรียนเกิดความรับผิดชอบในการเรียนรู้ร่วมกัน และได้ฝึกการทำงานร่วมกันด้วย

6. กลุ่มย่อย (Small Group) การเรียนรู้ในกลุ่มย่อยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนในการแสดงออก และช่วยให้ผู้เรียน ได้ข้อมูลเพิ่มเติมมากขึ้น การใช้กลุ่มย่อยมีหลายวิธีต่างๆ กันแล้วแต่ผู้จัดจะคิดได้ เช่น กลุ่มระดมสมอง กลุ่มนกระจอก เป็นต้น

สรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนแบบกระบวนการกลุ่ม ผู้สอนสามารถนำกิจกรรมแบบต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย เช่น การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม

บทบาทสมมติ กรณีตัวอย่าง สถานการณ์จำลอง ละคร และการอภิปราย การจัดกิจกรรมแต่ละวิธีทำให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ร่วมกันอย่างเต็มความสามารถ ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้นำแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มของ ทิศนา แจมมณี มาใช้ในการวิจัยครั้งนี้

2.4 ขั้นตอนในการจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม

ทิศนา แจมมณี (2545: 313) ได้เสนอขั้นตอนของการเรียนการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่ม ดังนี้

1. ขั้นนำ การเริ่มบทเรียนที่น่าสนใจ มีสาระ รู้จักการแทรกความสนุกสนานและตื่นเต้นในบางครั้ง จะช่วยให้นักเรียนตื่นตัว มีสมาธิ เกิดความต้องการในสิ่งที่จะเรียนรู้ การเสนอหรือการจัดกิจกรรมในขั้นนำ ครูจึงต้องรู้จักใช้กิจกรรมเวลาสั้น ๆ มีสื่อการสอนบางประเภทประกอบด้วยบางครั้ง เช่น การเล่านิทาน การร้องเพลง การเชิดหุ่น ฯลฯ และอาจเพิ่มเติมในเรื่องของคำแนะนำ กติกาคำสั่งต่าง ๆ การแบ่งกลุ่ม การรับมอบหมายงานที่กำหนดให้ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมในขั้นต่อไปเกิดความเข้าใจตรงกันและสามารถดำเนินไปได้ด้วยดี
2. ขั้นกิจกรรม ในขั้นนี้นักเรียนทุกคนจะได้รับบทบาทและหน้าที่ในการดำเนินกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมาย การแยกย้ายตามกลุ่ม การกำหนดและเลือกประธาน เลขานุการ สมาชิกกลุ่มเพื่อประชุมปรึกษาหารือ วางแผน การเสนอความคิดเห็น
3. ขั้นอภิปราย วิเคราะห์ ขั้นนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด นักเรียนจะได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การซักถาม การเสนอวิธีการต่าง ๆ การให้ความคิดเห็นเพิ่มเติม การตอบปัญหา
4. ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้ นักเรียนจะได้ประมวลเนื้อหา กิจกรรม ประสบการณ์ ความคิดเห็นต่าง ๆ ได้ 2 ลักษณะคือ การสรุปสิ่งที่เรียนรู้ทั้งหมดตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ และการเกิดความคิดรวบยอดของสาระกระบวนการทั้งหมดได้อย่างถูกต้อง มีแนวทางข้อเสนอหลาย ๆ ด้านที่เป็นประโยชน์และสามารถปฏิบัติได้
5. ขั้นประเมินผล เป็นสิ่งสำคัญเพราะครูต้องประเมินว่าผู้เรียนได้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ โดยครูจะประเมินผลให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในแต่ละข้อ ดังนั้น จุดมุ่งหมายจะมีอยู่ 2 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาวิชา และด้านกระบวนการกลุ่ม ครูจำเป็นต้องประเมินผลให้ครบ 2 ด้าน

2.5 บทบาทของครูในการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม

กระบวนการกลุ่มเป็นการสอนที่ยึดหลักการเรียนรู้เป็นจุดสำคัญ มุ่งส่งเสริมทักษะกระบวนการให้แก่ผู้เรียน ดังนั้นบทบาทของครูจึงมีความสำคัญมากต่อการจัดกระบวนการเรียน

การสอน ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ บทบาทของครูในการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มพอจะสรุปได้ดังนี้ ทิศนา แคมมณี และคณะ (2550: 35-37) ได้เสนอบทบาทที่สำคัญและจำเป็นสำหรับครูในการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม ดังนี้

2.5.1 บทบาทการเตรียมการสอน มีการเตรียมการสอนให้ละเอียด จัดลำดับการสอนให้เหมาะสม เตรียมกิจกรรมให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่จะสอน จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์การสอนให้พร้อม และเตรียมตัวครูผู้สอนด้วย สิ่งสำคัญในการเตรียมกิจกรรมกลุ่มจะต้องเตรียมการขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มและการแบ่งกลุ่ม เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาติดขัดในขณะที่ยังดำเนินกิจกรรมนั้น ดังนั้นครูจึงจำเป็นต้องเตรียมตัวให้พร้อม ต้องคิดกิจกรรมกลุ่มเข้าเสริมเนื้อหาที่นักเรียนต้องเรียนรู้

2.5.2 บทบาทในการดำเนินกิจกรรมการสอน ในการดำเนินกิจกรรมการสอนนี้หมายถึง ตัวครูผู้สอนต้องคำนึงถึงบทบาทหน้าที่รับผิดชอบในการสอน โดยครูมีหน้าที่ดังนี้

- 1) จัดบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ให้มากที่สุด
- 2) สนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีกำลังใจที่จะเรียนรู้
- 3) เปิด โอกาสและกระตุ้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้โดยทั่วถึงกัน
- 4) คอยอำนวยความสะดวกให้กลุ่มดำเนินงานไปได้อย่างรวดเร็ว
- 5) แสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนตามวาระและโอกาสที่เหมาะสม
- 6) ส่งเสริมและให้การสนับสนุน นำทางให้ผู้เรียนได้รู้วิธีวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้
- 7) เป็นผู้คอยเชื่อมโยงความคิดเห็นของผู้เรียน และสรุปผลการเรียนรู้รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียน ได้นำการเรียนรู้ไปใช้

8) ควบคุมกระบวนการเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้

2.5.3 บทบาทในการติดตามผลการสอน การเรียนรู้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนได้นั้น ผู้เรียนจะต้องสามารถนำไปใช้กับชีวิตประจำวันได้ ดังนั้นครูจึงต้องรับผิดชอบที่จะประเมินผลการสอนของตน ดังนั้นครูควรมีการประเมินผลทั้งระยะสั้นและระยะยาว จำเป็นต้องคอยติดตามผลเป็นระยะ ๆ ครูไม่ควรละเลยในการติดตามดูแลผลของการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งยังเป็นผู้ที่ควรให้กำลังใจ ให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนตามความเหมาะสม

2.6 ขนาดของกลุ่ม

ในการดำเนินการจัดกระบวนการกลุ่ม เพื่อให้การดำเนินการประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น ขนาดของกลุ่มเป็นปัจจัยหนึ่งที่ครูและผู้ดำเนินการจัดกระบวนการกลุ่มต้องคำนึงถึง ขนาดของกลุ่ม

มีผลต่อการดำเนินการภายในกลุ่ม นักจิตวิทยา นักสังคมวิทยาและนักการศึกษาได้สรุปถึงจำนวนสมาชิกและขนาดของกลุ่มที่มีผลต่าง ๆ ดังนี้ (กาญจนา ไชยพันธุ์ 2541 อ้างถึงใน สุวิทย์ สุขหมั่น 2546)

2.6.1 ถ้ากลุ่มที่เกี่ยวกับความสามารถในด้านการคิดแก้ปัญหา กลุ่มที่มีจำนวนสมาชิก 4 คน จะสามารถแก้ปัญหาได้ดีกว่ากลุ่มที่มีสมาชิกลดลงหรือมากกว่านี้

2.6.2 ถ้ากลุ่มที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ ความพอใจ หรือการมีปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่ม กลุ่มที่มีสมาชิก 5 คน จะประสบความสำเร็จในด้านนี้สูง

2.6.3 ถ้ากลุ่มที่ต้องการเกี่ยวกับความถูกต้องของการตัดสินใจในการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งกลุ่มขนาด 6 คนจะมีประสิทธิภาพในการตัดสินใจที่ดีกว่ากลุ่มที่มีสมาชิก 2 หรือ 3 คน

2.6.4 กิจกรรมกลุ่มทุกประเภท กลุ่มที่มีสมาชิกโดยเฉลี่ย 6-8 คน จะมีโอกาสประสบความสำเร็จได้เร็วกว่ากลุ่มที่มีสมาชิกลดลงหรือมากกว่านี้

2.7 เวลาและจำนวนครั้งในการเข้ากลุ่ม

แพทเทอซัน (Patterson 1973 อ้างถึงใน สุวิทย์ สุขหมั่น 2546) ได้กล่าวว่า การให้ทำกิจกรรมเป็นกลุ่มควรจัดสัปดาห์ละ 2 ครั้ง แต่ถ้าเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมมีน้อยอาจจะจัดสัปดาห์ละ 3 ครั้ง ช่วงเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม ไม่ควรเกิน 1 ชั่วโมง เพราะเด็กอาจเกิดความเบื่อหน่ายได้ สำหรับจำนวนครั้งในการเข้ากลุ่มขึ้นอยู่กับเป้าหมายของกลุ่มและธรรมชาติของสมาชิกในกลุ่ม แต่อย่างไรก็ตามน้อยที่สุดควรเข้ากลุ่มไม่ต่ำกว่า 8 ครั้ง ถ้าหากมากกว่านี้ก็ยังเป็นการดี

2.8 ประโยชน์ของกระบวนการกลุ่มที่นำมาใช้กับการเรียนการสอน

การเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติด้วยตนเอง ดังนั้น ประโยชน์จึงเกิดขึ้นจากการปฏิบัติ เช่นเดียวกับกระบวนการกลุ่มที่นำมาใช้กับการเรียนการสอน เมื่อผู้เรียนได้ปฏิบัติย่อมเกิดประโยชน์ ดังนี้ (พรธรรมราช ทรัพย์ประภา 2529 อ้างถึงใน สุวิทย์ สุขหมั่น 2546)

2.8.1 กระบวนการกลุ่มที่ใช้ทำให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันหรือการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้ดีขึ้น

2.8.2 กระบวนการกลุ่มทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ หลายอย่างในห้องเรียน เช่น การสื่อสารระหว่างผู้เรียนและผู้สอนมีความเหมาะสมมากขึ้น มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันมากขึ้น

2.8.3 ผู้เรียนได้ฝึกความรับผิดชอบและความมีวินัยที่เกิดจากกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของกลุ่ม

2.8.4 ลดความขัดแย้งระหว่างนักเรียนกับนักเรียน โดยมีกระบวนการกลุ่มเข้ามาประสานสัมพันธ์

สรุปได้ว่า การนำกระบวนการกลุ่มไปใช้ในการเรียนการสอนส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งทางสังคมและความสามารถทางสติปัญญาที่เกิดขึ้นจากกระบวนการกลุ่มโดยการระดมความคิดและทำให้นักเรียนในกลุ่มได้แสดงออกภายใต้ความรับผิดชอบ ตามแนวความคิดของกลุ่มตามบทบาทที่ได้รับ ซึ่งจะเป็นผลดีในการที่ผู้เรียนจะนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันต่อไป

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มและพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสรุปได้ดังนี้

3.1 งานวิจัยเกี่ยวกับการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม

ได้มีผู้ที่สนใจศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม ให้แก่นักเรียนในหลาย ๆ ระดับดังนี้

ฉัฐพล กล้าหาญ (2540) ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ในการพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 15 คนพบว่านักเรียนร้อยละ 80 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ และร้อยละ 80 มีจริยธรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนหลังจากการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์สูงกว่าจริยธรรมความมีวินัยในตนเองก่อนการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

ปิยะพล ทรงอาจ (2542) ทำการวิจัยการใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อลดพฤติกรรมคุยกัน ในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านนาเรียง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดขอนแก่น จำนวน 10 คน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้เข้าร่วมกระบวนการกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยร้อยละของความถี่พฤติกรรมการคุยกันในชั้นเรียนหลังการใช้กระบวนการกลุ่มลดลงจากก่อนการใช้กระบวนการกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุวิทย์ สุขหมั่น (2546) ได้ศึกษาผลของการใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพัฒนาเด็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดขอนแก่น จำนวน 14 คน พบว่านักเรียนที่ได้รับการพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรมโดยใช้กระบวนการกลุ่ม มีพัฒนาการทางพฤติกรรมจริยธรรมสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กมลเนตร คำไสย (2549) ศึกษาการพัฒนาการเรียนรู้การอ่านจับใจความบทร้อยกรองภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยกระบวนการกลุ่มที่ใช้แผนผังการคิดจำนวน 15 คน ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ก่อนเรียนคิดเป็นร้อยละ 43.50 และหลังเรียนคิด

เป็นร้อยละ 80.70 และการพัฒนาการอ่านจับใจความบทร้อยกรองภาษาไทยด้วยกระบวนการกลุ่ม โดยใช้แผนผังความคิด ช่วยให้นักเรียนมีทักษะในการทำงานกลุ่ม รู้จักการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และจัดระบบความคิดด้วยตนเองได้ ส่งผลให้นักเรียนมีพัฒนาการอ่านจับใจความบทร้อยกรองภาษาไทยดีขึ้น

แกลทียา แสตนางชน (2549) ได้ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนาหลวง เขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนมากขึ้นหลังจากเข้าร่วมกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (2) นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนมากขึ้นหลังจากไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (3) นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความรับผิดชอบด้านการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

งานวิจัยดังกล่าวข้างต้นที่มีผู้ศึกษาค้นคว้าได้ทำการทดลองโดยใช้กระบวนการกลุ่ม เป็นวิธีการที่สามารถทำให้พฤติกรรมต่าง ๆ ของนักเรียนทั้งในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา พัฒนาสูงขึ้น กระบวนการกลุ่มจึงเป็นกระบวนการที่ผู้วิจัยนำมาใช้พัฒนาพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบ

ได้มีผู้ที่สนใจศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบให้แก่ นักเรียน ดังนี้

อัจฉิมา จินวาลา (2535) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลของกิจกรรมกลุ่มและกรณีตัวอย่างที่มีต่อความรับผิดชอบต่อโรงเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนคลองเสือน้อย กรุงเทพมหานคร จำนวน 20 คน พบว่านักเรียนที่ได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่มมีความรับผิดชอบต่อโรงเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่างมีความรับผิดชอบต่อโรงเรียนสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 นักเรียนที่ได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่มมีความรับผิดชอบต่อโรงเรียนสูงกว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

คำนึ่ง อยู่เลิศ (2541) ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเสด็จ กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่มีความรับผิดชอบด้านการเรียนต่ำเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 30 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน สถิติที่ใช้วิเคราะห์คือ t-test

ผลการวิจัยสรุปว่านักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียนดีขึ้นหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีความรับผิดชอบด้านการเรียนดีกว่านักเรียนที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิภา ทาโบราณ (2542) ได้วิจัยผลการได้รับแรงเสริม ตามทฤษฎีการวางเงื่อนไขผล การกระทำเพื่อปรับพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์) พบว่า นักเรียนจำนวน 10 คนที่ได้รับการปรับพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและความรับผิดชอบต่อเพื่อน ด้วย โปรแกรมการพัฒนาความรับผิดชอบต่อตนเองและความรับผิดชอบต่อเพื่อน โดยได้รับแรงเสริมตามทฤษฎีการวางเงื่อนไขผล การกระทำ มีความรับผิดชอบสูงขึ้นกว่าก่อนเข้ารับการปรับพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและความรับผิดชอบต่อเพื่อน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปราณี อยู่ประสิทธิ์ (2546) ได้วิจัยการพัฒนาพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบโดยใช้กระบวนการสร้างค่านิยมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดบ้านทิง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 19 คน ผลการวิจัยพบว่าแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบโดยใช้กระบวนการสร้างค่านิยม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีคุณภาพเหมาะสมมากที่สุด ค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

อารีย์รัฐ เล็กโล่ง (2548) ได้วิจัยผลของการเรียนรู้แบบบูรณาการที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชินี เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1) นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียนเพิ่มขึ้น หลังจากได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01) และนักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองเพิ่มขึ้น หลังจากที่ไม่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) นักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการมีความรับผิดชอบด้านการเรียนเพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการเรียนรู้แบบบูรณาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการศึกษาวิจัยที่ได้ศึกษาดังกล่าวมานั้น แสดงให้เห็นว่ามีผู้ศึกษาค้นคว้าและให้ความสำคัญต่อการพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา โดยใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น การใช้กระบวนการกลุ่ม การใช้แรงเสริมตามทฤษฎีการวางเงื่อนไข การใช้วิธีการทำค่านิยมให้กระจ่าง เพื่อพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบ ซึ่งได้ผลการพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบที่สูงขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ผลการใช้กระบวนการกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเซนต์โยเซฟ บางนา จังหวัดสมุทรปราการ” นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการกลุ่มมาเป็นสื่อกลางกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม รายละเอียดในการวิจัยครอบคลุมเกี่ยวกับหัวข้อต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเซนต์โยเซฟ บางนา จังหวัดสมุทรปราการ 9 ห้อง จำนวน 284 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 28 คน ที่ศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนเซนต์โยเซฟ บางนา จังหวัดสมุทรปราการ ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมโดยใช้กระบวนการกลุ่มและแบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียน

2.1 แผนการจัดกิจกรรมโดยใช้กระบวนการกลุ่ม แผนการจัดกิจกรรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบโดยใช้กระบวนการกลุ่ม มีจำนวน 9 แผน แผนละ 60 นาที ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพมีดังนี้

1) ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และแนวคิณฑฤษฎีเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยใช้กระบวนการกลุ่ม

2) สร้างแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบ 9 แผน ประกอบด้วยความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อโรงเรียน โดยใช้กระบวนการกลุ่ม ตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ เป็นการปูพื้นฐานผู้เรียนให้มีความพร้อมในการเรียน หรือการสร้างบรรยากาศให้เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ที่จะตามมา

ขั้นที่ 2 ขั้นกิจกรรม คือ การให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นการให้ผู้เรียนได้เกิดประสบการณ์ตรง ที่สามารถนำมาวิเคราะห์และอภิปรายได้ในภายหลัง

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์ อภิปราย คือ การให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงความรู้สึกตามความคิดเห็นหลังจากที่ได้ทำกิจกรรมเสร็จไปแล้ว ครูจะต้องเป็นผู้นำทาง ช่วยให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์พฤติกรรมต่าง ๆ และอภิปรายร่วมกัน จนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้ ภายหลังจากที่ผู้เรียนอภิปรายและได้สรุปแล้ว ครูจะกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดต่อไปถึงการนำเอาการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริง ครูและนักเรียนจะช่วยกันสรุปถึงการเรียนรู้ทั้งหมดที่เกิดขึ้น

ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผล ต้องประเมินว่าผู้เรียนได้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ โดยประเมินทั้ง ด้านเนื้อหาวิชา และด้านกระบวนการกลุ่ม

รายละเอียดของแผนกิจกรรมด้านความรับผิดชอบ มีดังนี้

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง

1.1 หนูนิยรักความสะอาด	จำนวน 1 แผน
1.2 น้องชมพูแต่งกายถูระเบียบ	จำนวน 1 แผน
1.3 เด็กดีต้องตั้งใจเรียน	จำนวน 1 แผน
1.4 หนูก็อยรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย	จำนวน 1 แผน
1.5 การเตรียมอุปกรณ์การเรียนครบถ้วน	จำนวน 1 แผน
1.6 การใช้และการจัดเก็บอุปกรณ์ในการเรียน	จำนวน 1 แผน

2. ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน

2.1 เด็กดีเข้าห้องเรียนตรงต่อเวลา	จำนวน 1 แผน
2.2 หนูแก้วเข้าแถวได้เรียบร้อย	จำนวน 1 แผน
2.3 เด็กดีร่วมรักษาความสะอาดของโต๊ะเรียนและห้องเรียน	จำนวน 1 แผน

การหาคุณภาพของแผนการจัดกิจกรรม ได้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ประเมินแผนกิจกรรมเพื่อหาความตรงเชิงเนื้อหา ผลปรากฏว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

สรุปได้ว่า แผนการจัดกิจกรรมโดยใช้กระบวนการกลุ่มเรื่องความรับผิดชอบต่อตนเอง และความรับผิดชอบต่อโรงเรียน จำนวน 9 แผน มีส่วนประกอบของแผน ได้แก่ จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม สื่อการสอน การวัดและประเมินผล มีความตรงเชิงเนื้อหา สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ แต่ยังมีสิ่งที่ควรปรับปรุงบ้าง เช่น ภาษาและคำถามที่ใช้ เนื้อเรื่อง ในกรณีตัวอย่าง และข้อเสนอแนะควรให้นักเรียนได้ร่วมกันวาดภาพประกอบเนื้อเรื่อง

ผู้วิจัยได้นำแผนการจัดกิจกรรม ที่ผ่านการตรวจของผู้ทรงคุณวุฒิไปทดลองใช้กับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ห้อง 7 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเวลา ภาษาที่ใช้ในกิจกรรม โดยทดลองใช้ 3 แผน คือ (1) การแต่งกายสะอาด เรียบร้อย (2) การตั้งใจเรียน (3) เข้าห้องเรียนตรงต่อเวลา พบว่าแผนการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสมทั้งทางด้านเวลา และรูปแบบกิจกรรม

2.2 แบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเอง ก่อนและหลังการเรียนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม พฤติกรรมที่สังเกตได้เลือกพฤติกรรมที่เป็นข้อตกลงของห้องเรียนและเป็นข้อบกพร่องที่ควรได้รับการพัฒนา โดยการตกลงร่วมกันของนักเรียนในห้อง มีดังนี้

ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง คือ การแต่งกายสะอาด เรียบร้อย การแต่งกายถูกระเบียบ ความตั้งใจเรียน ความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย การเตรียมอุปกรณ์การเรียน ครบถ้วน การใช้และการจัดเก็บอุปกรณ์การเรียน

ด้านความรับผิดชอบต่อโรงเรียน คือ การเข้าห้องเรียนตรงต่อเวลา การเข้าแถวได้ เรียบร้อย และการรักษาความสะอาดของโต๊ะเรียนและห้องเรียน

แบบสังเกตมีรายการที่สังเกตรวม 9 รายการ คือ

ความรับผิดชอบต่อตนเอง

1. การแต่งกายสะอาด เรียบร้อย
2. การแต่งกายถูกระเบียบ
3. ความตั้งใจเรียน
4. ความรับผิดชอบต่อในงานที่ได้รับมอบหมาย
5. การเตรียมอุปกรณ์การเรียน ครบถ้วน
6. การใช้และการจัดเก็บอุปกรณ์ในการเรียน

ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน

7. เข้าห้องเรียนตรงเวลา
8. เข้าแถวได้ เรียบร้อย
9. การรักษาความสะอาดของโต๊ะเรียนและห้องเรียน

ผู้วิจัยได้นำแบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบ ทุกรายการพฤติกรรมได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00 สามารถนำไปใช้สังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ รายการที่สังเกตมีลักษณะเป็นพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบที่นักเรียนแสดงออกในด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง 6 รายการ และความรับผิดชอบต่อโรงเรียน 3 รายการ โดยใช้วิธีตรวจสอบว่านักเรียนปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับความรับผิดชอบหรือไม่ แบ่งเป็น 2 ระดับ คือปฏิบัติ กับ ไม่ปฏิบัติ ให้คะแนน เป็น 1 คะแนน กับ 0 คะแนน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. สังเกตพฤติกรรมนักเรียนทุกคนก่อนการทดลอง โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียน ในระยะเวลา 1 สัปดาห์
2. จัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-9 โดยสอนทุกวัน วันละ 1 แผน ติดต่อกันเป็นเวลา 9 ชั่วโมง สังเกตพฤติกรรมนักเรียนตามแบบสังเกตพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบ ทั้งนอกชั้นเรียนและในชั้นเรียนทุกวัน
3. สังเกตพฤติกรรมนักเรียนทุกคนหลังจากใช้แผนการจัดการเรียนรู้ครบทั้ง 9 แผน บันทึกในแบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนอีก 1 สัปดาห์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำคะแนนจากการสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบ ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมโดยใช้กระบวนการกลุ่ม มหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “ผลการใช้กระบวนการกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเซนต์โยเซฟ บางนา จังหวัดสมุทรปราการ” ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 กับนักเรียนจำนวน 28 คน โดยใช้เครื่องมือในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมโดยใช้กระบวนการกลุ่มพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบที่สร้างขึ้นตามขั้นตอนของการสอนกระบวนการกลุ่มของ ทิศนา แจมมณี และเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมความรับผิดชอบโดยการใช้กระบวนการกลุ่ม ที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนก่อนและหลังการทดลอง

2. ข้อสังเกตที่ได้จากการใช้แผนการจัดกิจกรรมการ โดยการใช้กระบวนการกลุ่ม

1. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมความรับผิดชอบโดยการใช้กระบวนการกลุ่ม ที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนก่อนและหลังการทดลอง

ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมโดยใช้กระบวนการกลุ่ม ปรากฏผลดังนี้

ตารางแสดง ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมความรับผิดชอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรม โดยใช้กระบวนการกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

การสังเกตพฤติกรรม	n	\bar{X}	s	\bar{d}	s_d	t
ก่อนเรียน	28	3.48	1.48			
				2.44	1.19	10.69*
หลังเรียน	28	5.91	2.09			

* $p < .05$

เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า พฤติกรรมที่ปฏิบัติหลังจากการจัดกิจกรรม โดยใช้กระบวนการกลุ่ม สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ข้อเสนอที่ได้จากการใช้แผนการจัดกิจกรรม เรื่องความรับผิดชอบโดยใช้ กระบวนการกลุ่ม

จากการใช้แผนการจัดกิจกรรมเรื่องความรับผิดชอบโดยใช้กระบวนการกลุ่ม ที่ผู้วิจัยได้ สร้างขึ้นจำนวน 9 แผน โดยจัดให้มีการทดลองวันละ 1 แผนติดต่อกันทุกวัน ผลปรากฏดังนี้

2.1 ขั้นนำ

นักเรียนมีความกระตือรือร้นและสนใจในกิจกรรมชั้นนี้มาก เนื่องจากผู้วิจัยได้ใช้ กิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การร้องเพลง การเล่นเกม ทำให้นักเรียนสามารถเข้าใจในชั้นนี้ได้ดี สังเกตจากการตอบประเด็นคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง

2.2 ขั้นกิจกรรม

ในการจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่มนั้น ครูจัดนักเรียนโดยความสามารถของ นักเรียนในแต่ละกลุ่มมีทั้งเด็กเก่ง ปานกลางและเด็กอ่อน ในการแบ่งหน้าที่กันภายในกลุ่มใน ครั้งแรก ๆ พบปัญหา คือนักเรียนไม่ค่อยได้ปรึกษากัน มีการแย่งกัน และบางคนไม่ให้ความร่วมมือ นั่งเฉย ๆ ครูต้องเข้าไปแนะนำวิธีการแบ่งหน้าที่ของแต่ละกลุ่ม แต่ในชั่วโมงต่อ ๆ มา นักเรียนก็สามารถปฏิบัติในส่วนที่ตนรับผิดชอบ ได้ดีขึ้นตามลำดับ

2.3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

ในขั้นนี้เป็นการทำงานที่ต้องอาศัยกระบวนการกลุ่ม คือ ให้ความร่วมมือการทำงานตามขั้นตอน การแสดงความคิดเห็น และความรับผิดชอบ จากการสังเกตพบว่าในชั่วโมงแรก ๆ นักเรียนทุกกลุ่มปฏิบัติงานกลุ่มไม่ค่อยสมบูรณ์ ครูต้องให้คำแนะนำและช่วยเหลือบ้าง แต่ในชั่วโมงต่อไป นักเรียนก็สามารถปฏิบัติงานกลุ่มได้ดีขึ้น มีความตั้งใจมากขึ้น รวมทั้งสามารถทำงานได้รวดเร็วยิ่งขึ้นอีกด้วย

ในการตอบประเด็นคำถาม ครูสังเกตว่าในแต่ละกลุ่มมักมีสมาชิกคนหนึ่งอ่านคำถาม ให้เพื่อนฟัง และนักเรียนคนอื่นก็ช่วยกันคิดตอบประเด็นคำถาม บางคนก็ตอบตรงประเด็น บางคนออกตอบออกนอกประเด็น

จากการฟังรายงานผลการตอบประเด็นคำถามของนักเรียนแต่ละกลุ่ม พบว่านักเรียนสามารถตอบประเด็นคำถามได้ดี มีการทบทวนวิเคราะห์ ตอบตรงประเด็น มีการแบ่งหน้าที่เปลี่ยนคน

รายงานเพื่อให้เพื่อนทุกคนได้แสดงออก แต่ก็มีนักเรียนบางคนที่ไม่ค่อยกล้าพูดหน้าชั้น ครูต้องให้กำลังใจเพื่อให้กล้าแสดงออกมากขึ้น นักเรียนบางส่วนก็ต้องการออกมารายงานบ่อย ๆ ครูต้องให้คำแนะนำ และให้กำลังใจเพื่อน โดยการปรบมือเมื่อจบการรายงาน

2.4 ชั้นสรุปและประยุกต์ใช้

นักเรียนสามารถตอบประเด็นคำถามต่าง ๆ ในแต่ละเรื่องได้ดี เนื่องจากครูไม่ได้บอก
ว่าใครตอบถูกหรือตอบผิด แต่จะให้คำแนะนำเพิ่มเติมบ้างและกระตุ้นถึงการนำไปใช้ใน
ชีวิตประจำวัน

2.5 ชั้นประเมินผล

ครูได้ประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่มและการประเมินชิ้นงาน ผลปรากฏว่าการ
ทำงานกลุ่มของนักเรียนมีพัฒนาการดีขึ้น นักเรียนสามารถเรียนรู้วิธีการทำงานกลุ่มและนำไป
ปฏิบัติจนเกิดความชำนาญและทำงานได้อย่างรวดเร็วขึ้น การตอบประเด็นคำถามในใบงานที่
นักเรียนแต่ละกลุ่มทำนั้น ก็สามารถตอบได้ตรงประเด็นมากขึ้น บางกลุ่มทำงานไม่ถึง 15 นาทีก็
สามารถตอบประเด็นคำถามได้เสร็จเรียบร้อย

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ผลการใช้กระบวนการกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเซนต์โยเซฟ บางนา จังหวัดสมุทรปราการ” เป็นงานวิจัยเพื่อพัฒนาพฤติกรรมในด้านความรับผิดชอบให้เกิดแก่นักเรียน สรุปได้ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมโดยใช้กระบวนการกลุ่ม

1.2 สมมติฐานการวิจัย

คะแนนพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการพัฒนาโดยใช้กระบวนการกลุ่ม หลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม

1.3 วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยดังนี้

1.3.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเซนต์โยเซฟ บางนา อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ 9 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 284 คน

1.3.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนเซนต์โยเซฟ บางนา จำนวน 1 ห้องเรียน 28 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม

1.3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้

1) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่ม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบ จำนวน 9 แผน ประกอบด้วยแผนที่ 1 เรื่องหนูนิกรักความสะอาด แผนที่ 2 เรื่องน้องชมพูแต่งกายถูกระเบียบ แผนที่ 4 เรื่องเด็กดีต้องตั้งใจเรียน แผนที่ 4 เรื่องหนูก็อยรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย แผนที่ 5 เรื่องการเตรียมอุปกรณ์การเรียนครบถ้วน แผนที่ 6 เรื่องการใช้และการจัดเก็บอุปกรณ์ในการเรียน แผนที่ 7

เรื่องเด็กดีเข้าห้องเรียนตรงเวลา แผนที่ 8 เรื่องหนูแก้วเข้าแถวได้เรียบร้อย และแผนที่ 9 เรื่องเด็กดี
ร่วมรักษาความสะอาดของโต๊ะเรียนและห้องเรียน ใช้เวลาในการจัดกิจกรรม 9 ชั่วโมง แผนการ
จัดกิจกรรมดังกล่าวได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ค่าดัชนีความสอดคล้อง
เท่ากับ 1.0

2) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสังเกตพฤติกรรมด้านความ
รับผิดชอบของนักเรียนต่อตนเองและต่อโรงเรียนรวม 9 รายการ และผ่านการตรวจสอบคุณภาพ
โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.0 รายการที่สังเกตมีลักษณะเป็นพฤติกรรม
ด้านความรับผิดชอบที่นักเรียนแสดงออกในด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง 6 รายการและความ
รับผิดชอบต่อโรงเรียน 3 รายการ โดยใช้วิธีตรวจสอบว่านักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมเกี่ยวกับความ
รับผิดชอบต่อหรือไม่ แบ่งเป็น 2 ระดับ คือปฏิบัติ กับไม่ปฏิบัติ ให้คะแนนเป็น 1 คะแนน กับ 0
คะแนน

1.3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการ ดังนี้

- 1) สังเกตพฤติกรรมนักเรียนทุกคนก่อนการทดลอง โดยใช้แบบสังเกต
พฤติกรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียน ในระยะเวลา 1 สัปดาห์
- 2) จัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-9 โดยสอนทุกวัน วันละ 1
แผน ติดต่อกันเป็นเวลา 9 ชั่วโมง สังเกตพฤติกรรมนักเรียนตามแบบสังเกตพฤติกรรมด้านความ
รับผิดชอบต่อ ทั้งนอกชั้นเรียนและในชั้นเรียนทุกวัน
- 3) สังเกตพฤติกรรมนักเรียนทุกคนหลังจากใช้แผนการจัดการเรียนรู้ครบทั้ง 9
แผน บันทึกในแบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนอีก 1 สัปดาห์

1.3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้อ่านค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและเปรียบเทียบความ
แตกต่างของคะแนนเฉลี่ย ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง โดยการทดสอบค่าที่

1.4 ผลการวิจัย

นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาโดยใช้กระบวนการกลุ่มมีพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อ
หลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. อภิปรายผล

ผลการวิจัยการใช้กระบวนการกลุ่มในการพัฒนาความรับผิดชอบต่อของนักเรียน
อภิปรายผลได้ดังนี้

พฤติกรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมโดยใช้กระบวนการกลุ่ม สูงกว่าก่อนจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฌัฐพล กล้าหาญ (2540) ศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ในการพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่านักเรียนร้อยละ 80 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ และร้อยละ 80 มีจริยธรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียน หลังการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์สูงกว่าจริยธรรมความมีวินัยในตนเองก่อนการพัฒนา ด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ และงานวิจัยของ แคทเลียา แสตนางชน (2549) ได้ศึกษาผลของ กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนาหลวง เขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมี ความรับผิดชอบด้านการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนมากขึ้น หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการวิเคราะห์พฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อโรงเรียนของนักเรียน จากแบบสังเกตพฤติกรรมพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อ การทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง นั่นแสดงว่าพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบซึ่งเป็นพฤติกรรมตาม คุณธรรม จริยธรรมที่พึงประสงค์สามารถพัฒนาได้ด้วยการใช้กระบวนการกลุ่ม สอดคล้องกับ งานวิจัยของ สุวิทย์ สุขหมั่น (2546) ที่ได้นำกระบวนการกลุ่มไปใช้ในการสร้างแผนกิจกรรมเพื่อ ใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรม ด้านความสามัคคี ความเมตตากรุณา ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบต่อ และความซื่อสัตย์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการ พัฒนาพฤติกรรมจริยธรรมโดยใช้กระบวนการกลุ่ม มีพัฒนาการทางพฤติกรรมจริยธรรมสูงขึ้น

จากการสังเกตพบว่านักเรียนที่ได้รับการพัฒนาพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อใช้ กระบวนการกลุ่ม สามารถพัฒนาพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและความรับผิดชอบต่อ โรงเรียนได้สูงขึ้น ซึ่งจะเป็พื้นฐานให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อผู้อื่นต่อไปในอนาคต และนักเรียนได้รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม การช่วยเหลือแบ่งปัน ได้แสดงความสามารถของตนเองที่ เพื่อนในกลุ่มมองเห็น ทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจและใช้ความสามารถของตนเองได้เต็ม ศักยภาพ

กล่าวโดยสรุป จากผลการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับ การพัฒนาพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อใช้กระบวนการกลุ่ม สามารถพัฒนาพฤติกรรมด้าน ความรับผิดชอบต่อตนเองและความรับผิดชอบต่อโรงเรียนได้สูงขึ้น ซึ่งจะเป็พื้นฐานให้นักเรียน เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อผู้อื่นต่อไปในอนาคต

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 การพัฒนาพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบโดยใช้กระบวนการกลุ่ม ครูต้องเป็นบุคคลช่างสังเกตทั้งในขณะที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน มีความอดทนรอคอย เพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติทุกคน และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงเป็นปกติวิสัย ครูต้องแนะนำตักเตือนในสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่นักเรียนคิดว่าไม่จำเป็นที่จะต้องทำ หรือคิดว่าทำแล้วจะไม่มีปัญหาเกิดขึ้น เช่นการให้ความร่วมมือในกลุ่ม การแสดงความคิดเห็น

3.1.2 การใช้กระบวนการกลุ่ม ควรให้นักเรียนทุกคนในกลุ่มได้มีส่วนร่วมทุกขั้นตอน

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 การทำวิจัยครั้งต่อไปควรใช้กับนักเรียนระดับชั้นที่สูงขึ้นไปอย่างต่อเนื่อง และทุกระดับชั้น

3.2.2 ศึกษาการใช้วิธีการสอนแบบอื่น ๆ เพื่อปลูกฝังพฤติกรรมความรับผิดชอบ

3.2.3 ควรนำกระบวนการกลุ่มไปใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนในด้านอื่น ๆ เช่น ด้านความสามัคคี ความมีน้ำใจ ความมีระเบียบวินัย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลเนตร คำไสย์ (2549) "การพัฒนาการเรียนรู้การอ่านจับใจความบทร้อยกรองภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยกระบวนการกลุ่มที่ใช้แผนผังความคิด" วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2544) คู่มือการจัดกระบวนการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง – สัณฐานระดับประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ศูนย์พัฒนาหลักสูตร
- _____ (2545) เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์
- กระทรวงศึกษาธิการ (2545) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์
- กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2542) การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้านความขยัน อดทนประหยัดและอดออม กรุงเทพมหานคร กรมการศาสนา
- _____ (2542) การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้านความรับผิดชอบ และมีวินัยในตนเอง กรุงเทพมหานคร กรมการศาสนา
- กองศรี เจริญชม (2547) "ผลการใช้โปรแกรมการเตือนตนเองและโปรแกรมการชี้แนะด้วยวาจาที่มีต่อการปรับพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1" วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- กัลยา สุรีย์ (2546) "การใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6" วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- กาญจนา ไชยพันธุ์ (2541) กระบวนการกลุ่มทางการศึกษา ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- คมเพชร ฉัตรสุกกุล (2522) กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน กรุงเทพมหานคร แสงรุ่งการพิมพ์
- _____ (2530) กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน กรุงเทพมหานคร ภาควิชาการแนะแนว และจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

- คำนี้ง อยู่เลิศ (2541) "ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเศวตฉัตร เขตคลองสานกรุงเทพมหานคร" ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- แคลเลีย แสนนางชน (2549) "ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนาหลวง เขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร" ปรินญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- จันทร์ สกุดวงศัไพบูลย์ (2546) "การพัฒนาแบบวัดจริยธรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร" วิทยานิพนธ์ปรินญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- จันทร์ พวงยอด (2543) "การพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพุทธจักรวิทยาโดยใช้กิจกรรมและเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง" ปรินญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ชม ภูมิภาค (2525) "ปลูกฝังคุณธรรม" วิทยานิพนธ์ปรินญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การวัดผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ฉัฐพล กล้าหาญ (2540) "การพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเอง ด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ กรณีศึกษา : นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านคอนลำควน" วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ถวิล จันทร์สว่าง (2545) "การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความรับผิดชอบของนักเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร" ปรินญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ทศนา แชมมณี (2545) *กลุ่มสัมพันธ์: เพื่อการทำงานและการจัดการเรียนการสอน* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- _____ (2550) *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* พิมพ์ครั้งที่ 6 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ธนพร ธรรมทวิพร (2548) "การวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบโดยใช้ภาพการ์ตูนของ
ผู้เรียนช่วงชั้นที่ 1 โรงเรียนบ้านหัวฝาย อำเภอฝาง เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่
เขต 3" การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอน
สังคมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2541) "สอนเด็กให้รับผิดชอบ" *วารสารวิชาการ* 1, 6 (มิถุนายน): 60-62
- นิอุบล สีนรूपิน (2549) "การใช้นิทานเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความมีวินัยและความรับผิดชอบ
ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1" *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*
สาขาวิชาการประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ประคินันท์ อุปรมัย (2543) "พฤติกรรมที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ของเด็ก" ใน *เอกสารการ
สอนชุดวิชาการพัฒนาพฤติกรรมเด็ก* หน่วยที่ 4 เล่มที่ 1 หน้า 192-205
พิมพ์ครั้งที่ 14 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- _____ (2543) "การพัฒนาความรับผิดชอบ" ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนา
พฤติกรรมเด็ก* หน่วยที่ 9 เล่มที่ 2 หน้า 495-524 พิมพ์ครั้งที่ 14 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- ปราณี อยู่ประสิทธิ์ (2546) "การพัฒนาพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบโดยใช้กระบวนการสร้างค่านิยม
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดบ้านทึง จังหวัดสุพรรณบุรี"
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ปรีชา ชัยนิยม (2542) "การศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการสอนความรับผิดชอบ และ
ความมีระเบียบวินัยโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาเอกชน" *ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต*
สาขาการมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
- ปิยะพล ทรงอาจ (2542) "การใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อลดพฤติกรรมคุยกันในห้องเรียนของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านนาเรือง สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาอำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น" *วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต* สาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2542) *พฤติกรรมกลุ่ม* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์พัฒนศึกษา
- พรรณราย ทรัพย์ะประภา (2529) *การสอนกิจกรรมแนะแนวด้วยกระบวนการกลุ่ม* ภาควิชา
จิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- รุ่งทิวา กันหาทิพย์ (2549) “ผลของการอบรมเลี้ยงดูต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดบุรีรัมย์” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- วรรณดี แสงประทีปทอง (2548) “เครื่องมือวัดผลการศึกษา” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการวัดและ
ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับประถมศึกษา* หน่วยที่ 6 นนทบุรี สาขาวิชา
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- วิภา ทาโบราณ (2542) “ผลของการรับแรงเสริมตามทฤษฎีการวางเงื่อนไขผลการกระทำเพื่อปรับ
พฤติกรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิต
มหาวิทยาลัยขอนแก่น” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาจิตวิทยาการสอน มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- แววมณี บุตรเรืองศักดิ์ (2549) “การพัฒนาเครื่องมือวัดคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึง
ประสงค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดสุราษฎร์ธานี” วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ศรีสุดา ธิติโสภี (2545) “การเปรียบเทียบผลของการจัดกิจกรรมหลังการเล่านิทานด้วยวิธีการ
ตอบคำถามและวิธีการเล่นบทบาทสมมติที่มีต่อความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ศรินันท์ วรรณกิจ (2545) “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความรับผิดชอบ
ต่อตนเองและส่วนรวมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีวิเคราะห์แบบ
สหสัมพันธ์คาโนนิกอล” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวิจัย
และสถิติทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- สง่า ไตรมณี (2547) “การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบต่อ
ตัวเอง โรงเรียนบ้านเหล่าฮก อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด” การศึกษาค้นคว้า
อิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- สมเดช ใจหวัง (2547) “การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน โรงเรียนบ้ำไทร อำเภอไทรบุรี
จังหวัดศรีสะเกษ ” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

- สมนึก คอบขุนทด (2547) "การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบต่อตัวเอง โรงเรียนโคกเริงรัมย์ศิลปากร อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ" การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- สมพงษ์ จิตระดับ (2530) *การสอนจริยศึกษาในระดับประถมศึกษา* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์
- สมพูล เนตรรัตน์ (2548) "พฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1" วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- สำเนียง ศิลป์ประกอบ (2540) "ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความรับผิดชอบในการเรียน และความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยบทเรียนสำเร็จรูป กับนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนตามคู่มือครู" ปริญญาโททางการศึกษา,มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- สิริรักษ์ ภาภิรมย์ (2542) "การใช้กระบวนการกลุ่มเรื่องโรคอุจจาระร่วงที่หาดบางแสน 2 อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น" ปริญญาโททางการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- สุปราณี แก้วกระจ่าง (2546) "การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลการบรรจุนตามขั้นพัฒนาการและพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนวัยเด็กตอนกลางในกรุงเทพมหานคร" ปริญญาโทวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา พัฒนาการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- สุนน อมรวิวัฒน์ และสมพงษ์ จิตระดับ (2547) "การจัดกิจกรรมการสอนจริยศึกษา" ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย หน่วยที่ 5 หน้า 233-255 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- สุวรรณชาติ โพธิ์จันทร์ (2547) "การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบต่อตัวเอง โรงเรียนบ้านคางเมืองจอก อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด" การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

- สุวิทย์ สุขหมั่น (2546) “ผลของการใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพัฒนาเด็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดขอนแก่น” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- หัตถินทร์ โคทวี (2541) “การใช้กิจกรรมที่เน้นกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในการพัฒนาความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- อภิรักษ์ ชาญศึก (2548) “การพัฒนาการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ โรงเรียนชัยภูมิบริหารธุรกิจ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ” ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- อรรถนารถ บุญเกิด (2546) “การเสริมแรงในการพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านใหม่หนองบัว จังหวัดเชียงใหม่” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- อัจจิมา จินวาลา (2535) “การเปรียบเทียบผลของกิจกรรมกลุ่มและกรณีตัวอย่างที่มีต่อความรับผิดชอบต่อโรงเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนคลองเสื่อน้อย กรุงเทพมหานคร” ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา การแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- อารีย์ ชุมณี (2546) “การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคิดสร้างสรรค์ และ มนุษย์สัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์ และการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์” ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- อารีย์รัฐ เล็กโล่ง (2548) “ผลของการเรียนรู้แบบบูรณาการที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชินี เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร” ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

อุษา ไชยชนะ (2550) "ผลการใช้วิธีสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อทักษะชีวิตและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัยสมบูรณกุลกันยา จังหวัดสงขลา" วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยทักษิณ

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. นางสาวเพ็ญศรี ชินดาปัญญากุล
ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดบางหัวเสือ (บุญนาคน-ประชาอุทิศ) จังหวัดสมุทรปราการ
2. นางนิฤมล นารถคิดถ
ครูผู้สอนภาษาไทยระดับประถมศึกษาโรงเรียนสามัคคีราษฎร์บำรุง กรุงเทพมหานคร
3. นางสุมาลี เขียนทอง
ครูผู้สอนภาษาไทยระดับประถมศึกษาโรงเรียนเซนต์โยเซฟ บางนา จังหวัดสมุทรปราการ

ภาคผนวก ข

แผนจัดกิจกรรมโดยใช้กระบวนการกลุ่ม

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

เรื่อง

ผลการใช้กระบวนการกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบ
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

โรงเรียนเซนต์โยเซฟ บางนา จังหวัดสมุทรปราการ

จัดทำโดย

นางสาวอัญชลี พุทธรักษา

นักศึกษาปริญญาโท แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 เรื่อง ความรับผิดชอบต่อตนเอง เวลา 60 นาที

1. ชื่อกิจกรรมที่ 1 หนูนิยรักความสะอาด

2. สาระสำคัญ

การแต่งกายสะอาดเรียบร้อย แสดงถึงความรับผิดชอบต่อตนเอง และทำให้ผู้ที่พบเห็นเกิด
 ความชื่นชม

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถตอบประเด็นคำถามเรื่องความรับผิดชอบต่อการแต่งกายสะอาดเรียบร้อยได้
2. นักเรียนเห็นประโยชน์ของการแต่งกายสะอาดเรียบร้อย
3. นักเรียนนำแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในการแต่งกายตนเองให้สะอาดเรียบร้อยไปปฏิบัติ

ได้

4. เนื้อหา

การแต่งกายสะอาดเรียบร้อย

5. กระบวนการจัดกิจกรรม

4.1 ขั้นนำ

ให้นักเรียนดูภาพเด็กที่แต่งกายสะอาดเรียบร้อยและไม่สะอาดไม่เรียบร้อยและสนทนาว่า
 นักเรียนชอบเด็กคนไหน เพราะอะไร

4.2 ขั้นกิจกรรม

4.2.1 ครูบอกวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้

4.2.2 แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม โดยละความสามารถของนักเรียนกลุ่มละ 7 คน จำนวน

4 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มเลือกหัวหน้ากลุ่ม เลขานุการกลุ่ม และผู้นำเสนองานหน้าชั้นเรียน

4.2.3 ครูแจกกรณีตัวอย่าง ให้นักเรียนทุกกลุ่ม และให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มอ่านให้เข้าใจ

4.3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

4.3.1 หลังจากนักเรียนอ่านกรณีตัวอย่างแล้วให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นตามหัวข้อที่กำหนดในใบงาน “หนูนิยรักความสะอาด” ต่อไปนี้

- 1) นักเรียนคิดว่า ทำไมน้องก้อยจึงแต่งกายไม่สะอาดเรียบร้อย
- 2) ถ้านักเรียนเป็นน้องก้อย นักเรียนจะแก้ไขปัญหานี้อย่างไร
- 3) ให้นักเรียนบอกประโยชน์ของการแต่งกายสะอาดเรียบร้อย

4.3.2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานสรุปการอภิปราย

4.4 ขั้นการสรุปและประยุกต์

ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปเรื่อง“หนูนิครักความสะอาด” และครูสรุปอีกครั้ง โดยให้นักเรียนบอกแนวทางการแต่งกายสะอาดเรียบร้อย จากนั้นให้นักเรียนนำไปปฏิบัติจริง และบันทึกลงในแบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน

4.5 ขั้นประเมินผล

ครูทำการประเมินนักเรียนโดยการสังเกตความสนใจและความตั้งใจในการร่วมกิจกรรมของนักเรียน สังเกตการแต่งกายและการตรวจผลงานที่นักเรียนร่วมกันทำ

5.สื่อการเรียนรู้การสอน

- 5.1 รูปภาพเด็กแต่งกายสะอาดเรียบร้อย /ไม่สะอาดเรียบร้อย
- 5.2 กรณีตัวอย่างเรื่องหนูนิครักความสะอาด
- 5.3 ใบงาน
- 5.4 แบบสังเกตพฤติกรรม

6.การวัดผล /ประเมินผล

การวัดผล

- 6.1 สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
- 6.2 สังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในเรื่องการแต่งกายสะอาดเรียบร้อย

ของนักเรียน

6.3 ตรวจใบงาน

ประเมินผลโดยถือเกณฑ์ผ่านดังนี้

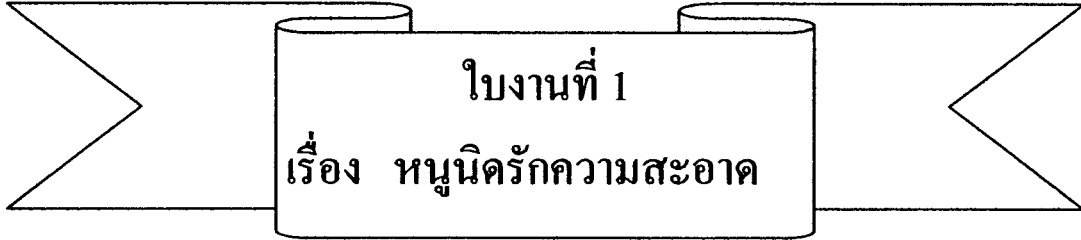
ระดับคะแนนพฤติกรรม 2 ถือว่าผ่านการประเมิน

กรณีตัวอย่างที่ 1

เรื่องหนูนิครักความสะอาด

หนูนิคเป็นเด็กเรียบร้อยน่ารัก ในแต่ละวันที่มาโรงเรียนหนูนิคจะแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่สะอาดเรียบร้อย ส่วนน้องก้อยเป็นเด็กซุกซน เวลามาโรงเรียนมักแต่งกายไม่ค่อยเรียบร้อย ชอบทำเสื้อผ้าสกปรก ทำให้น้องก้อยถูกคุณครูตักเตือนอยู่เสมอ

กลุ่มที่

คำชี้แจง ให้นักเรียนร่วมกันตอบคำถามเรื่องหนูนิครักความสะอาด

1. นักเรียนคิดว่า ทำไมน้องก้อยจึงแต่งกายไม่สะอาดเรียบร้อย

ตอบ.....

.....

2. ถ้านักเรียนเป็นน้องก้อย นักเรียนจะแก้ไขปัญหานี้อย่างไร

ตอบ.....

.....

3 ให้นักเรียนบอกประโยชน์ของการแต่งกายสะอาดเรียบร้อย

ตอบ.....

.....

.....

แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 เรื่อง ความรับผิดชอบต่อตนเอง เวลา 60 นาที

1. ชื่อกิจกรรมที่ 2 น้องชมพูแต่งกายถูกระเบียบ

2.สาระสำคัญ

เรื่องแบบนักเรียนเป็นความภาคภูมิใจของนักเรียน นักเรียนจึงควรแต่งเครื่องแบบให้ถูกต้องเหมาะสมและถูกกฎระเบียบ

2.จุดประสงค์การเรียนรู้

- 1.นักเรียนสามารถตอบประเด็นคำถามเกี่ยวกับการแต่งเครื่องแบบนักเรียนได้
2. นักเรียนนำเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการแต่งเครื่องแบบนักเรียนไปปฏิบัติได้

3. เนื้อหา

การแต่งเครื่องแบบนักเรียนถูกระเบียบ

4.กระบวนการจัดกิจกรรม

4.1 ขั้นนำ

4.1.1 ครูและนักเรียนร่วมกันร้องเพลง โรงเรียนน่าอยู่

เพลงโรงเรียนน่าอยู่

โรงเรียนของเราน่าอยู่ คุณครูใจดีทุกคน เด็กเด็กก็ไม่ซุกซน
พวกเราทุกคนชอบมาโรงเรียน ชอบมา ชอบมาโรงเรียน (ซ้ำ)

4.1.2 ครูซักถามเกี่ยวกับเนื้อเพลง ว่า เหตุการณ์ในเนื้อเพลงคือที่ใด และเมื่อมาโรงเรียนเรา

ควรแต่งกายด้วยชุดใด เพราะเหตุใด

4.2 ขั้นกิจกรรม

4.2.1 ครูบอกวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้

4.2.2 แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม โดยละความสามารถของนักเรียนกลุ่มละ 7 คน
จำนวน 4 กลุ่มให้แต่ละกลุ่มเลือกหัวหน้ากลุ่ม เลขานุการกลุ่ม และผู้นำเสนองานหน้าชั้นเรียน

4.2.3 ครูแจกกรณีตัวอย่าง ให้นักเรียนทุกกลุ่ม และให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มอ่านให้เข้าใจ

4.3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

4.3.1 หลังจากนักเรียนอ่านกรณีตัวอย่างแล้วให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นตามหัวข้อที่กำหนดในใบงาน “น้องชมพูแต่งกายถูกระเบียบ” ต่อไปนี้

- 1) นักเรียนคิดว่าเด็กหญิงชมพูมีความรับผิดชอบต่อตนเองหรือไม่ และในเรื่องใดบ้าง
- 2) เพราะเหตุใดเด็กหญิงชมพูจึงได้รับคำชมเชยจากคุณครู
- 3) นักเรียนคิดว่า การแต่งกายได้ถูกระเบียบของโรงเรียนมีผลอย่างไร

4.3.2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานสรุปการอภิปราย

4.4 ขั้นการสรุปและประยุกต์

ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปเรื่อง “น้องชมพูแต่งกายถูกระเบียบ” และครูสรุปอีกครั้ง โดยให้นักเรียนบอกแนวทางการแต่งกายถูกระเบียบ จากนั้นให้นักเรียนนำไปปฏิบัติจริง และบันทึกลงในแบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน

4.5 ขั้นประเมินผล

ครูทำการประเมินนักเรียนโดยการสังเกตความสนใจและความตั้งใจในการร่วมกิจกรรมของนักเรียน สังเกตการแต่งกายถูกระเบียบและการตรวจผลงานที่นักเรียนร่วมกันทำ

5. สื่อการเรียนรู้การสอน

- 5.1 เพลงโรงเรียนน่าอยู่
- 5.2 กรณีตัวอย่างเรื่องน้องชมพูแต่งกายถูกระเบียบ
- 5.3 ใบงาน
- 5.4 แบบสังเกตพฤติกรรม

6. การวัดผล / ประเมินผล

การวัดผล

- 6.1 สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
- 6.2 สังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในเรื่องการแต่งกายถูกระเบียบของนักเรียน
- 6.3 ตรวจใบงาน

ประเมินผล โดยถือเกณฑ์ผ่านดังนี้

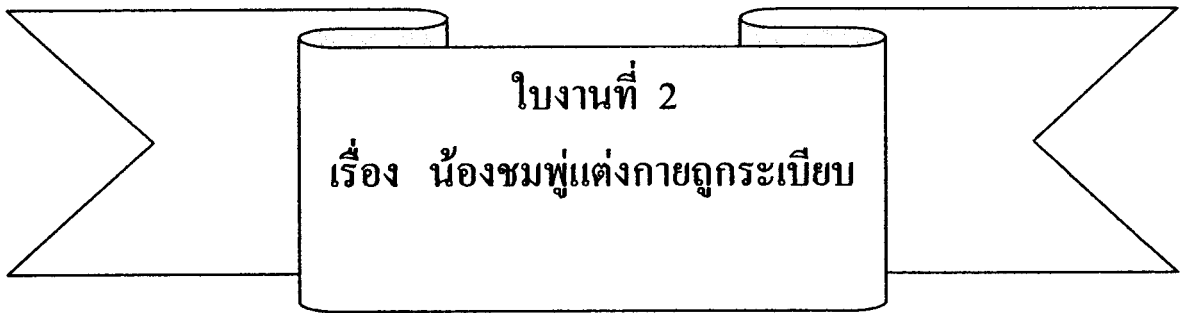
ระดับคะแนนพฤติกรรม 2 ถือว่าผ่านการประเมิน

กรณีตัวอย่างที่ 2

เรื่องน้องชมพูแต่งกายถูกระเบียบ

เด็กหญิงชมพูเป็นเด็กน่ารัก ตื่นนอนแต่เช้า ช่วยเหลือตนเองได้ในเรื่องการอาบน้ำ การแต่งเครื่องแบบถูกระเบียบ ทำให้ทุกวันที่มาถึงโรงเรียน คุณครูจะกล่าวชมเชยเสมอ เมื่อมีการคัดเลือกนักเรียนที่แต่งกายถูกระเบียบ ทุกคนในห้องเรียนเลือกน้องชมพูเป็นตัวแทนของห้องเรียน ทำให้น้องชมพูดีใจมาก

กลุ่มที่

คำชี้แจง ให้นักเรียนร่วมกันตอบคำถามเรื่องน้องชมพูแต่งกายถูกระเบียบ

1. นักเรียนคิดว่าเด็กหญิงชมพูมีความรับผิดชอบต่อตนเองหรือไม่ และในเรื่องใดบ้าง

ตอบ.....
.....

2. เพราะเหตุใดเด็กหญิงชมพูจึงได้รับคำชมเชยจากคุณครู

ตอบ.....

3. นักเรียนคิดว่าการแต่งกายได้ถูกระเบียบของโรงเรียนมีผลคืออย่างไร

ตอบ.....
.....

แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
ภาคเรียนที่ 1 เรื่อง ความรับผิดชอบต่อตนเอง ปีการศึกษา 2551 เวลา 60 นาที

1. ชื่อกิจกรรมที่ 3 เด็กดีต้องตั้งใจเรียน

2. สาระสำคัญ

การตั้งใจเรียนเป็นการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อตนเองที่ทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จ เด็กดีต้องมีความรับผิดชอบต่อตนเอง โดยการตั้งใจเรียนและเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถบอกวิธีการปฏิบัติตนในการตั้งใจเรียนได้
2. นักเรียนเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการตั้งใจเรียน
3. นักเรียนนำแนวคิดเกี่ยวกับการตั้งใจเรียน ไปปฏิบัติได้

4. เนื้อหา

การตั้งใจเรียน

5. กระบวนการจัดกิจกรรม

4.1 ขั้นนำ

ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการตั้งใจเรียน ถามว่านักเรียนคิดว่าใครในห้องที่ตั้งใจเรียนที่สุด และนักเรียนมีวิธีการเรียนอย่างไรบ้าง

4.2 ขั้นกิจกรรม

4.2.1 ครูบอกวัตถุประสงค์ของการใช้สถานการณ์จำลอง

4.2.2 แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม โดยละความสามารถของนักเรียนกลุ่มละ 7 คน จำนวน 4 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มเลือกหัวหน้ากลุ่ม เลขานุการกลุ่ม และผู้นำเสนองานหน้าชั้นเรียน

4.2.3 ครูเล่าสถานการณ์จำลอง เรื่อง “สี่คนเก่ง” ให้นักเรียนฟัง เมื่อครูเล่าจบให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย

4.2.4 ขออาสาสมัครของแต่ละกลุ่มเพื่อเตรียมการแสดงกลุ่มละ 3 คน

4.2.5 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มแสดงบทบาทของตน ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู

4.3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

4.3.1 หลังจากแสดงบทบาทสมมติจบ ครูแจกเอกสารเรื่อง “สี่คานเก่ง” ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอ่าน หลังจากอ่านเรื่องจบ แล้วให้นักเรียนอภิปรายร่วมกันตามหัวข้อในใบงาน “สี่คานเก่ง”

- 1) เพราะเหตุใดสี่คานจึงประสบความสำเร็จในแทบทุกอย่าง
- 2) ถ้านักเรียนทำอย่างสี่คานจะเกิดผลอะไรกับตัวเอง
- 3) จากสถานการณ์จำลอง อะไรคือสิ่งที่ศิษย์สมควรนำมาปฏิบัติกับตนเอง

4.3.2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานสรุปการอภิปราย

4.4 ขั้นการสรุปและประยุกต์

ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปเรื่อง “สี่คานเก่ง” และครูสรุปอีกครั้ง โดยให้นักเรียนบอกแนวทางการตั้งใจเรียน จากนั้นให้นักเรียนนำไปปฏิบัติจริง และบันทึกลงในแบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน

4.5 ขั้นประเมินผล

ครูทำการประเมินนักเรียน โดยการสังเกตความสนใจและความตั้งใจในการร่วมกิจกรรมของนักเรียน สังเกตการตั้งใจเรียนและการตรวจผลงานที่นักเรียนร่วมกันทำ

5.สื่อการเรียนการสอน

- 5.1 สถานการณ์จำลอง
- 5.2 วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสถานการณ์
- 5.3 ใบงาน
- 5.4 แบบสังเกตพฤติกรรม

6.การวัดผล /ประเมินผล

การวัดผล

- 6.1 สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
- 6.2 สังเกตพฤติกรรมการตั้งใจเรียน
- 6.3 ตรวจใบงาน

ประเมินผลโดยถือเกณฑ์ผ่านดังนี้

ระดับคะแนนพฤติกรรม 2 ถือว่าผ่านการประเมิน

ใบงานที่ 3

เรื่อง สีดาคนเก่ง

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านเนื้อเรื่องที่กำหนดให้ และตอบคำถาม

สีดา เป็นเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นเด็กขยัน เธอตั้งใจฟัง
ครูอธิบายและหมั่นทบทวนบทเรียนทุกครั้ง

นอกจากนั้นสีดาเป็นเด็กที่ชอบอ่านหนังสือ ชอบเขียน ชอบตั้ง
คำถาม ทำให้เขาได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เพิ่มขึ้นทุกวัน พวกเพื่อนๆ ที่
ไม่ตั้งใจทำให้รู้ไม่เท่าสีดา และสีดาได้รับรางวัลนักเรียนเรียนดีของ
ห้องเรียน

1) เพราะเหตุใดสีดาจึงประสบความสำเร็จในแทบทุกอย่าง

ตอบ.....
.....

2) ถ้านักเรียนทำอย่างสีดาจะเกิดผลอะไรกับตัวเอง

ตอบ

3) จากสถานการณ์อะไรคือสิ่งที่สมควรนำมาปฏิบัติกับตนเอง

ตอบ.....
.....

แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ภาคเรียนที่ 1 เรื่อง ความรับผิดชอบต่อตนเอง ปีการศึกษา 2551 เวลา 60 นาที

1. ชื่อกิจกรรมที่ 4 หนูก้อยรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

2. สาระสำคัญ

ความรับผิดชอบต่อตนเองโดยการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ จะทำให้เกิดความภูมิใจในตัวเอง งานเรียบร้อย ทันทเวลา ได้รับคำชมเชย

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถตอบประเด็นคำถามเกี่ยวกับข้อปฏิบัติในการทำงานที่ได้รับมอบหมายได้
2. นักเรียนนำแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในการทำงานที่ได้รับมอบหมายไปปฏิบัติได้

4. เนื้อหา

การทำงานที่มอบหมายให้สำเร็จ

5. กระบวนการจัดกิจกรรม

4.1 ขั้นนำ

4.1.1 ครูและนักเรียนร่วมกันร้องเพลง งานสิ่งใด

เพลงงานสิ่งใด

งานสิ่งใด งานสิ่งใด แม้ใครละเลยทิ้งปล่อย

มัวแต่คอย เฝ้าแต่คอย หวังคอยแต่เกียจโยนกลอง

ไม่มีเสร็จ ไม่มีเสร็จรับรอง จำไว้ทุกคนต้องทำงาน

เราต้องช่วยกัน ช่วยกัน ช่วยกัน ช่วยกัน (ซ้ำ)

4.1.2 ครูซักถามเกี่ยวกับเนื้อเพลง ว่างานของนักเรียนคืออะไร เมื่อนักเรียนได้รับมอบหมายให้ทำงานนักเรียนปฏิบัติอย่างไร รีบทำทันทีหรือไม่

4.2 ขั้นกิจกรรม

4.2.1 ครูบอกวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้

4.2.2 แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม โดยพิจารณาความสามารถของนักเรียนกลุ่มละ 7 คน จำนวน

4 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มเลือกหัวหน้ากลุ่ม เลขานุการกลุ่ม และผู้นำเสนองานหน้าชั้นเรียน

4.2.3 ครูแจกกรณีตัวอย่าง ให้นักเรียนทุกกลุ่ม และให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มอ่านให้เข้าใจ

4.3 ชั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

4.3.1 หลังจากนักเรียนอ่านกรณีตัวอย่างแล้ว ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นตามหัวข้อที่กำหนดในใบงาน เรื่อง “หนูก้อยผู้รับผิดชอบ” ต่อไปนี้

- 1) การทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จทุกครั้งเป็นสิ่งที่ดีหรือไม่ เพราะเหตุใด
- 2) การทำงานไม่สำเร็จตามที่ได้รับมอบหมายมีผลดีหรือผลเสียอย่างไร
- 3) เมื่อนักเรียนมีปัญหาในงานที่ครูมอบหมาย เช่น ทำไม่ได้ นักเรียนควรทำอย่างไร
- 4) ถ้านักเรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จนักเรียนรู้สึกอย่างไร

4.3.2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานสรุปการอภิปราย

4.4 ชั้นการสรุปและประยุกต์

ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปเรื่อง “หนูก้อยผู้รับผิดชอบ” และครูสรุปอีกครั้ง โดยให้นักเรียนบอกแนวทางการรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย จากนั้นให้นักเรียนนำไปปฏิบัติจริง และบันทึกลงในแบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน

4.5 ชั้นประเมินผล

ครูทำการประเมินนักเรียนโดยการสังเกตความสนใจและความตั้งใจในการร่วมกิจกรรมของนักเรียน สังเกตความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ทำงานสำเร็จและการตรวจผลงานที่นักเรียน

ร่วมกันทำ

5.สื่อการเรียนรู้การสอน

- 5.1 เพลงงานสิ่งใด
- 5.2 กรณีตัวอย่างเรื่องหนูก้อยผู้รับผิดชอบ
- 5.3 ใบงาน
- 5.4 แบบสังเกตพฤติกรรม

6.การวัดผล /ประเมินผล

การวัดผล

- 6.1 สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

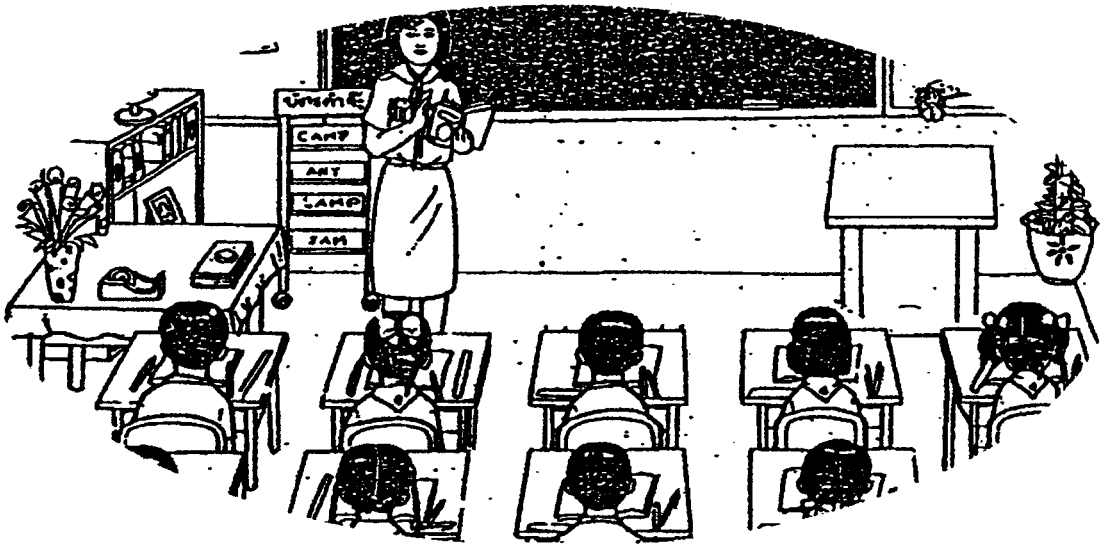
6.2 ถึงเกิดพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในเรื่องความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

6.3 ตรวจใบงาน

ประเมินผลโดยถือเกณฑ์ผ่านดังนี้

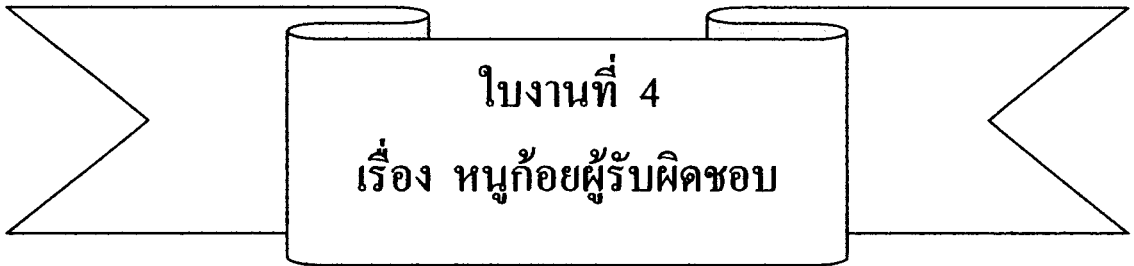
ระดับคะแนนพฤติกรรม 2 ถือว่าผ่านการประเมิน

กรณีตัวอย่างที่ 3

เรื่อง หนูก้อยผู้รับผิดชอบ

หนูก้อยเป็นเด็กที่มีความรับผิดชอบ ทุกครั้งที่ได้รับมอบหมายงานจะทำด้วยความเต็มใจและตั้งใจ หากมีข้อสงสัยไม่เข้าใจจะสอบถามครู และรีบลงมือทำทันที งานทุกอย่างที่หนูก้อยทำก็จะสำเร็จทันเวลา และมีความเรียบร้อยทุกครั้ง

กลุ่มที่

คำชี้แจง ให้นักเรียนร่วมกันตอบคำถาม เกี่ยวกับเรื่องหนูก้อยผู้รับผิดชอบ

1. การทำงานตามที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จทุกครั้งเป็นสิ่งที่ดีหรือไม่

เพราะเหตุใด

ตอบ

2. การทำงานไม่สำเร็จตามที่ได้รับมอบหมายมีผลดีหรือผลเสียอย่างไร

ตอบ.....

3. เมื่อนักเรียนมีปัญหาในงานที่ครูมอบหมาย เช่น ทำไม่ได้ นักเรียนควรทำอย่างไร

ตอบ.....

4. ถ้านักเรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จ นักเรียนรู้สึกอย่างไร

ตอบ.....

แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ภาคเรียนที่ 1 เรื่อง ความรับผิดชอบต่อตนเอง ปีการศึกษา 2551 เวลา 60 นาที

1. ชื่อกิจกรรมที่ 5 การเตรียมอุปกรณ์การเรียนครบถ้วน

2. สาระสำคัญ

อุปกรณ์ในการเรียนเช่น ดินสอ ไม้บรรทัด ยางลบ ดินสอสี เป็นสิ่งที่จำเป็นในการเรียนของนักเรียน เมื่อนักเรียนมาเรียนควรเตรียมอุปกรณ์การเรียนให้ครบถ้วน เป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อตนเองประการหนึ่ง

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถบอกประเด็นคำถามเกี่ยวกับการเตรียมอุปกรณ์การเรียนให้ครบถ้วนได้
2. นักเรียนเห็นประโยชน์ของการเตรียมอุปกรณ์การเรียนให้ครบถ้วน
3. นักเรียนนำแนวคิดเกี่ยวกับการเตรียมอุปกรณ์การเรียนไปปฏิบัติได้

4. เนื้อหา

การเตรียมอุปกรณ์การเรียนครบถ้วน

5. กระบวนการจัดกิจกรรม

4.1 ขั้นนำ

ให้นักเรียนเล่นเกมต่อภาพอุปกรณ์การเรียน แล้วสนทนาเกี่ยวกับการเตรียมอุปกรณ์การเรียนควรเป็นหน้าที่ของใคร และเมื่อมาโรงเรียนนักเรียนมีอุปกรณ์การเรียนครบทุกครั้งหรือไม่ ถ้ามีมาไม่ครบจะเป็นอย่างไร

4.2 ขั้นกิจกรรม

4.2.1 ครูบอกวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้

4.2.2 แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม โดยคณะกรรมการของนักเรียนกลุ่มละ 7 คน จำนวน

4 กลุ่มให้แต่ละกลุ่มเลือกหัวหน้ากลุ่ม เลขานุการกลุ่ม และผู้นำเสนองานหน้าชั้นเรียน

4.2.3 ครูแจกกรณีตัวอย่าง ให้นักเรียนทุกกลุ่ม และให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มอ่านให้เข้าใจ

4.3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

4.3.1 หลังจากนักเรียนอ่านกรณีตัวอย่างแล้วให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นตามหัวข้อที่กำหนดในใบงาน “น้องแก้วเตรียมพร้อม” ต่อไปนี้

- 1) นักเรียนคิดว่า น้องแก้วมีพฤติกรรมอะไรที่นักเรียนควรเอาแบบอย่าง
- 2) นักเรียนคิดว่าการกระทำใดของน้องฟ้าที่ควรปรับปรุงให้ดีขึ้น
- 3) ถ้านักเรียนเป็นน้องฟ้า นักเรียนจะแก้ปัญหานี้อย่างไร

4.3.2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานสรุปการอภิปราย

4.4 ขั้นการสรุปและประยุกต์

ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปเรื่อง “น้องแก้วเตรียมพร้อม” และครูสรุปอีกครั้ง โดยให้นักเรียนบอกแนวทางการเตรียมอุปกรณ์การเรียนให้ครบถ้วน บอกประโยชน์ของการเตรียมอุปกรณ์การเรียน จากนั้นให้นักเรียนนำไปปฏิบัติจริง และบันทึกลงในแบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน

4.5 ขั้นประเมินผล

ครูทำการประเมินนักเรียนโดยการสังเกตความสนใจและความตั้งใจในการร่วมกิจกรรมของนักเรียน สังเกตการเตรียมอุปกรณ์การเรียนมาโรงเรียน และการตรวจผลงานที่นักเรียนร่วมกันทำ

5.สื่อการเรียนการสอน

- 5.1 อุปกรณ์การเรียน
- 5.2 กรณีตัวอย่าง
- 5.3 ใบงาน
- 5.4 แบบสังเกตพฤติกรรม

6.การวัดผล /ประเมินผล

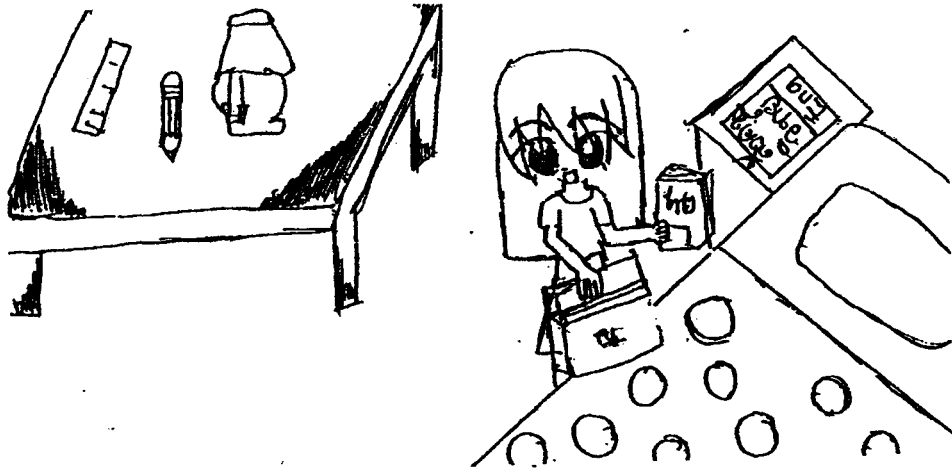
การวัดผล

- 6.1 สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
- 6.2 สังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อการเตรียมอุปกรณ์การเรียนมาโรงเรียน
- 6.3 ตรวจใบงาน

ประเมินผลโดยถือเกณฑ์ผ่านดังนี้

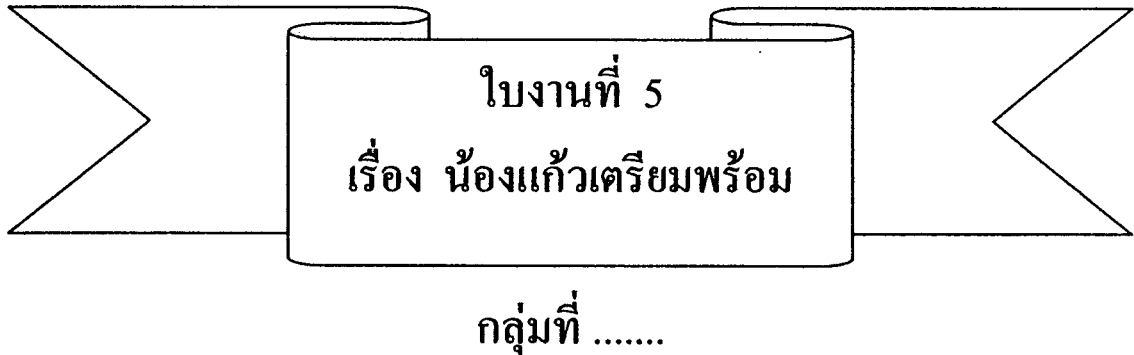
ระดับคะแนนพฤติกรรม 2 ถือว่าผ่านการประเมิน

กรณีตัวอย่างที่ 4

เรื่อง น้องแก้วเตรียมพร้อม

น้องแก้วเป็นเด็กขยันมีความรับผิดชอบ ตอนเย็นหลังจากกลับมาจากโรงเรียน เธอจะรีบทำการบ้านที่ได้รับมอบหมาย และจัดเตรียมอุปกรณ์การเรียนใส่กระเป๋าได้เรียบร้อยและครบทุกอย่าง ส่วนน้องฟ้าหลังจากกลับมาจากโรงเรียนเธอมักออกไปวิ่งเล่นจนเย็น ไม่ทำการบ้านและไม่เคยจัดเตรียมอุปกรณ์ที่จำเป็น เมื่อมาโรงเรียนมักจะไม่มียุอุปกรณ์การเรียน ทำให้ต้องไปขอยืมเพื่อนเสมอ

คำชี้แจง ให้นักเรียนร่วมกันตอบคำถามเกี่ยวกับการเตรียมอุปกรณ์การเรียนครบถ้วน

1. นักเรียนคิดว่า น้องแก้วมีพฤติกรรมอะไรที่นักเรียนควรเอาเป็นแบบอย่าง

ตอบ.....

.....

2. นักเรียนคิดว่าการกระทำใดของน้องฟ้าที่ควรปรับปรุงให้ดีขึ้น

ตอบ.....

.....

3. ถ้านักเรียนเป็นน้องฟ้า นักเรียนจะแก้ปัญหานี้อย่างไร

ตอบ.....

.....

แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ภาคเรียนที่ 1 เรื่อง ความรับผิดชอบต่อตนเอง ปีการศึกษา 2551 เวลา 60 นาที

1. ชื่อกิจกรรมที่ 6 การใช้และการจัดเก็บอุปกรณ์ในการเรียน

2. สาระสำคัญ

การใช้และการจัดเก็บอุปกรณ์ในการเรียนไว้เป็นหมวดหมู่ ทำให้เรียบร้อยหยิบสะดวกและพร้อมที่จะใช้งานได้ เป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อตนเองประการหนึ่ง

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถบอกวิธีการใช้และการจัดเก็บอุปกรณ์การเรียนได้
2. นักเรียนนำแนวคิดเกี่ยวกับการใช้และการจัดเก็บอุปกรณ์ในการเรียนไปปฏิบัติได้
3. นักเรียนเห็นประโยชน์ของการใช้และการจัดเก็บอุปกรณ์การเรียน

4. เนื้อหา

การใช้และการจัดเก็บอุปกรณ์ในการเรียน

5. กระบวนการจัดกิจกรรม

4.1 ขั้นนำ

ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับอุปกรณ์การเรียนที่สำคัญของนักเรียนมีอะไรบ้าง ครูถามว่านักเรียนใช้อย่างคุ้มค่าหรือไม่ เมื่อใช้เสร็จแล้วนักเรียนทำอย่างไร

4.2 ขั้นกิจกรรม

4.2.1 ครูบอกวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้

4.2.2 แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม โดยคณะกรรมการนักเรียนกลุ่มละ 7 คน จำนวน 4 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มเลือกหัวหน้ากลุ่ม เลขานุการกลุ่ม และผู้นำเสนองานหน้าชั้นเรียน

4.2.3 ครูแจกกรณีตัวอย่าง ให้นักเรียนทุกกลุ่ม และให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มอ่านให้เข้าใจ

4.3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

4.3.1 หลังจากนักเรียนอ่านกรณีตัวอย่างแล้ว ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นตามหัวข้อที่กำหนดในใบงาน “น้องแก้วทำได้” ต่อไปนี้

1) นักเรียนชอบโต๊ะเรียนที่มีการจัดเก็บหนังสือและอุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างเรียบร้อยหรือไม่ เพราะเหตุใด

2) ใครน่าจะเป็นผู้จัดเก็บอุปกรณ์การเรียนของนักเรียนที่โรงเรียนให้เรียบร้อย

3) ให้นักเรียนบอกประโยชน์การใช้และการจัดเก็บอุปกรณ์การเรียนให้เป็นระเบียบเรียบร้อย

4.3.2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานสรุปการอภิปราย

4.4 ขั้นการสรุปและประยุกต์

ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปเรื่อง “น้องแก้วทำได้” และครูสรุปอีกครั้ง โดยให้นักเรียนบอกแนวทางการใช้และการจัดเก็บอุปกรณ์ในการเรียน จากนั้นให้นักเรียนนำไปปฏิบัติจริงและบันทึกลงในแบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน

4.5 ขั้นประเมินผล

ครูทำการประเมินนักเรียนโดยการสังเกตความสนใจและความตั้งใจในการร่วมกิจกรรมของนักเรียน สังเกตการใช้และการจัดเก็บอุปกรณ์ในการเรียน และการตรวจผลงานที่นักเรียนร่วมกันทำ

5.สื่อการเรียนการสอน

5.1 อุปกรณ์ในการเรียน

5.2 กรณีตัวอย่าง

5.3 ใบงาน

5.4 แบบสังเกตพฤติกรรม

6.การวัดผล /ประเมินผล

การวัดผล

6.1 สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

6.2 สังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อการใช้และการจัดเก็บอุปกรณ์ในการเรียน

6.3 ตรวจใบงาน

ประเมินผลโดยถือเกณฑ์ผ่านดังนี้

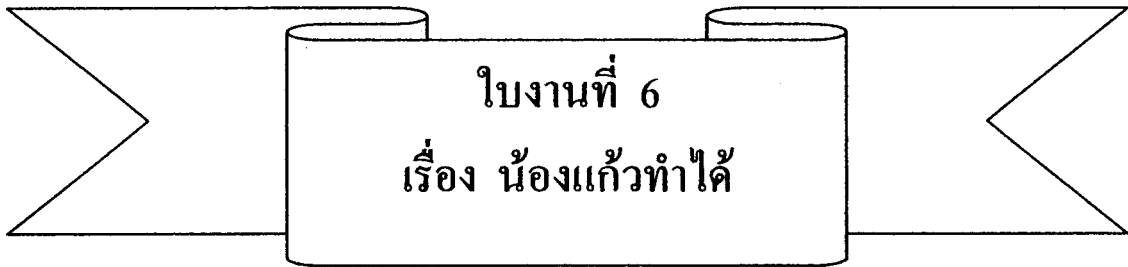
ระดับคะแนนพฤติกรรม 2 ถือว่าผ่านการประเมิน

กรณีตัวอย่างที่ 5

เรื่อง น้องแก้วทำได้

น้องแก้วเป็นลูกสาวคนโตของครอบครัว เธอมีความรับผิดชอบต่อตนเองและได้รับแต่งตั้งให้เป็นหัวหน้ากลุ่มดูแลความเรียบร้อย เมื่อหมดชั่วโมงเรียนทุกครั้ง ทุกคนในกลุ่มต้องช่วยกันเก็บอุปกรณ์การเรียนให้เรียบร้อย ในกลุ่มของน้องแก้วเพื่อน ๆ มักลืมนำของมาเรียน ทำให้น้องแก้วต้องคอยเตือนเพื่อนอยู่เสมอ

ใบงานที่ 6
เรื่อง น้องแก้วทำได้

กลุ่มที่.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนร่วมกันตอบคำถามเกี่ยวกับการใช้และการจัดเก็บอุปกรณ์ในการเรียน

1. นักเรียนชอบโต๊ะเรียนที่มีการจัดเก็บหนังสือและอุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างเรียบร้อยหรือไม่ เพราะเหตุใด

ตอบ.....
.....

2. ใครน่าจะเป็นผู้จัดเก็บอุปกรณ์การเรียนของนักเรียนที่โรงเรียนให้เรียบร้อย

ตอบ.....
.....

3. ให้นักเรียนบอกประโยชน์การใช้และการจัดเก็บอุปกรณ์การเรียนให้เป็นระเบียบเรียบร้อย

ตอบ.....
.....

แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ภาคเรียนที่ 1 เรื่อง ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ปีการศึกษา 2551 เวลา 60 นาที

1. ชื่อกิจกรรมที่ 7 เด็กดีเข้าห้องเรียนตรงต่อเวลา

2. สาระสำคัญ

การตรงต่อเวลาเป็นคุณสมบัติที่สำคัญประการหนึ่งของความรับผิดชอบ นักเรียนที่รับผิดชอบต่อเวลา มีผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถตอบประเด็นคำถามเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อตนเองเรื่องการตรงต่อเวลาได้
2. นักเรียนนำแนวคิดเกี่ยวกับการตรงเวลาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

4. เนื้อหา

การตรงต่อเวลา

5. กระบวนการจัดกิจกรรม

4.1 ขั้นนำ

4.1.1 ครูและนักเรียนร่วมร้องเพลง ตรงต่อเวลา

เพลง ตรงต่อเวลา

ตรงต่อเวลา	พวกเราต้องมาให้ตรงเวลา
ตรง ตรง ตรงเวลา	พวกเราต้องมาให้ตรงเวลา
เราเกิดมาเป็นคน	ต้องหมั่นฝึกตนให้ตรงเวลา
วันคืนไม่คอยท่า	วันเวลาไม่เคยคอยใคร(ซ้ำ)

ครูซักถามเกี่ยวกับเนื้อเพลงว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร เวลา มีความสำคัญอย่างไร และนักเรียนเคยเข้าห้องเรียนไม่ตรงเวลาบ้างหรือไม่ และเป็นเพราะเหตุใด

4.2 ขั้นกิจกรรม

4.2.1 ครูบอกวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้

4.2.2 แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม โดยความสามารถของนักเรียนกลุ่มละ 7 คน จำนวน 4 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มเลือกหัวหน้ากลุ่ม เลขานุการกลุ่ม และผู้นำเสนองานหน้าชั้นเรียน

4.2.3 ครูแจกกรณีตัวอย่าง ให้นักเรียนทุกกลุ่ม และให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มอ่านให้เข้าใจ

4.3 ขั้น วิเคราะห์และอภิปรายผล

4.3.1 หลังจากนักเรียนอ่านกรณีตัวอย่างแล้วให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นตามหัวข้อที่กำหนดในใบงาน “น้องแก้วรับผิดชอบต่อเวลา” ต่อไปนี้

- 1) สาเหตุใดที่ทำให้น้องแก้วเข้าห้องเรียนไม่ตรงเวลา
- 2) ถ้านักเรียนเป็นน้องแก้ว นักเรียนจะแก้ไขปัญหานี้อย่างไร
- 3) ให้นักเรียนยกตัวอย่างผลดีของคนตรงต่อเวลา

4.3.2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานสรุปการอภิปราย

4.4 ขั้นการสรุปและประยุกต์

ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปเรื่อง “น้องแก้วรับผิดชอบต่อเวลา” และครูสรุปอีกครั้ง โดยให้นักเรียนบอกแนวทางการเข้าห้องเรียนตรงเวลา ประโยชน์ของการตรงต่อเวลา จากนั้นให้นักเรียนนำไปปฏิบัติจริง และบันทึกลงในแบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน

4.5 ขั้นประเมินผล

- 4.5.1 สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
- 4.5.2 สังเกตนักเรียนจากการตรงต่อเวลา
- 4.5.3 การตรวจผลงานที่นักเรียนร่วมกันทำ

5.สื่อการเรียนการสอน

- 5.1 กรณีตัวอย่าง
- 5.2 แผนภูมิเพลงตรงต่อเวลา
- 5.3 ใบงาน

6.การวัดผล /ประเมินผล

การวัดผล

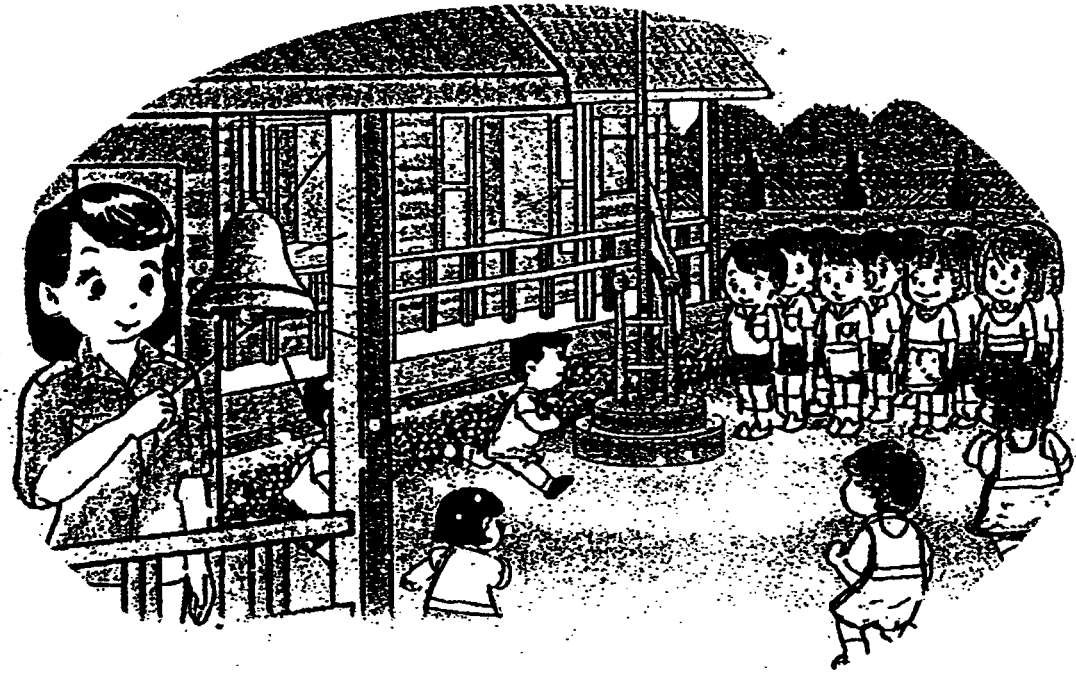
- 6.1 สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
- 6.2 สังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อการเข้าห้องเรียนตรงเวลา

6.3 ตรวจสอบงาน

ประเมินผลโดยถือเกณฑ์ผ่านดังนี้

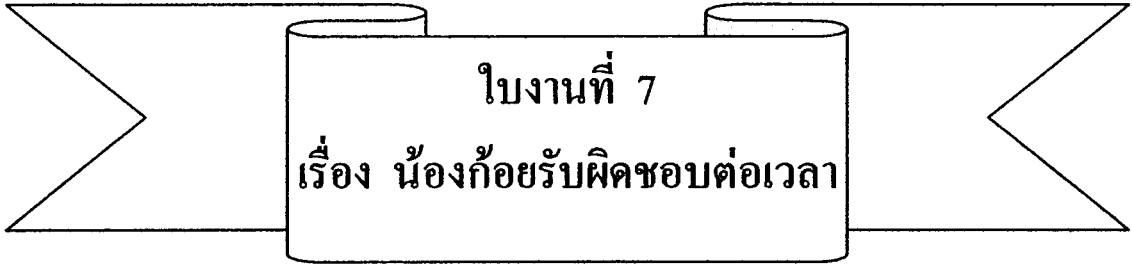
ระดับคะแนนพฤติกรรม 2 ถือว่าผ่านการประเมิน

กรณีตัวอย่างที่ 6

เรื่อง น้องก้อยรับผิดชอบต่อเวลา

น้องมุกเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทุกวันเธอมักจะตื่นนอนสายทำให้มาไม่ทันเข้าแถว และเข้าห้องเรียนไม่ทันเวลา ส่วนน้องก้อยเป็นเด็กดีเธอจะตื่นนอนแต่เช้า รีบมาโรงเรียนเพื่อให้ทันเข้าแถวเคารพธงชาติ และเข้าห้องเรียนได้ตรงเวลาทุกวัน

กลุ่มที่

คำชี้แจง ให้นักเรียนร่วมกันตอบคำถามเกี่ยวกับการตรงต่อเวลา

1. สาเหตุใดที่ทำให้น้องมุกเข้าห้องเรียนไม่ตรงเวลา

ตอบ.....
.....

2. ถ้านักเรียนเป็นน้องมุก นักเรียนจะแก้ไขปัญหานี้อย่างไร ตอบ

.....
.....

3. ให้นักเรียนยกตัวอย่างผลดีของคนตรงต่อเวลา

ตอบ.....
.....

แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ภาคเรียนที่ 1 เรื่อง ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ปีการศึกษา 2551 เวลา 60 นาที

1. ชื่อกิจกรรมที่ 8 การเข้าแถวและเดินแถวเป็นระเบียบเรียบร้อย

2. สาระสำคัญ

การเข้าแถวและการเดินแถวเป็นความรับผิดชอบที่นักเรียนมีต่อโรงเรียน โดยเวลาเข้าแถวเราต้องยืนตรงและไม่พูดคุยในเวลาเข้าแถวและเดินแถวเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถตอบประเด็นคำถามเกี่ยวกับการเข้าแถวและเดินแถวเป็นระเบียบเรียบร้อยได้
2. นักเรียนนำแนวคิดเกี่ยวกับการเข้าแถวและเดินแถวเป็นระเบียบเรียบร้อยไปปฏิบัติได้

4. เนื้อหา

การเข้าแถวและเดินแถวเป็นระเบียบเรียบร้อย

5. กระบวนการจัดกิจกรรม

4.1 ขั้นนำ

4.1.1 ครูและนักเรียนร่วมกันร้องเพลง เข้าแถว

เพลงเข้าแถว

เข้าแถว	เข้าแถว	อย่าล้ำแนว	เดินเรียงกัน
อย่ามัวแซวเพื่อน	เดินตามเพื่อนให้ทัน		
ระวังเดินชนกัน	เข้าแถวพล้นว่องไว		

4.1.2 ครูซักถามเกี่ยวกับเนื้อเพลง ว่าเหตุการณ์ในเนื้อเพลงเกี่ยวกับเรื่องใด และทำอย่างไรจึงจะเข้าแถวได้เรียบร้อย

4.2 ขั้นกิจกรรม

4.2.1 ครูบอกวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้

4.2.2 แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม โดยลดความสามารถของนักเรียนกลุ่มละ 7 คน จำนวน 4 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มเลือกหัวหน้ากลุ่ม เลขานุการกลุ่ม และผู้นำเสนองานหน้าชั้นเรียน

4.2.3 ครูแจกกรณีตัวอย่าง ให้นักเรียนทุกกลุ่ม และให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มอ่านให้เข้าใจ

4.3 ชั้น วิเคราะห์และอภิปรายผล

4.3.1 หลังจากนักเรียนอ่านกรณีตัวอย่างแล้วให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นตามหัวข้อที่กำหนดในใบงาน “น้องพลอยคนเก่ง” ต่อไปนี้

- 1) นักเรียนคิดว่าน้องพลอยควรเป็นแบบอย่างในเรื่องใดบ้าง
- 2) ถ้านักเรียนเป็นน้องก้อย นักเรียนจะแก้ไขปัญหานี้อย่างไร
- 3) ให้นักเรียนยกตัวอย่างผลดีของคนตรงต่อเวลา

4.3.2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานสรุปการอภิปราย

4.4 ชั้นการสรุปและประยุกต์

ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปเรื่อง “น้องพลอยคนเก่ง” และครูสรุปอีกครั้ง โดยให้นักเรียนบอกแนวทางการเข้าแถวและเดินแถวเป็นระเบียบเรียบร้อย จากนั้นให้นักเรียนนำไปปฏิบัติจริง และบันทึกลงในแบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน

4.5 ชั้นประเมินผล

ครูทำการประเมินนักเรียนโดยการสังเกตความสนใจและความตั้งใจในการร่วมกิจกรรมของนักเรียน สังเกตการเข้าแถวและเดินแถวเป็นระเบียบเรียบร้อย และการตรวจผลงานที่นักเรียนร่วมกันทำ

5.สื่อการเรียนการสอน

- 5.1 แผนภูมิเพลง เข้าแถว
- 5.2 กรณีตัวอย่างเรื่อง น้องพลอยคนเก่ง
- 5.3 ใบงาน
- 5.4 แบบสังเกตพฤติกรรม

6.การวัดผล /ประเมินผล

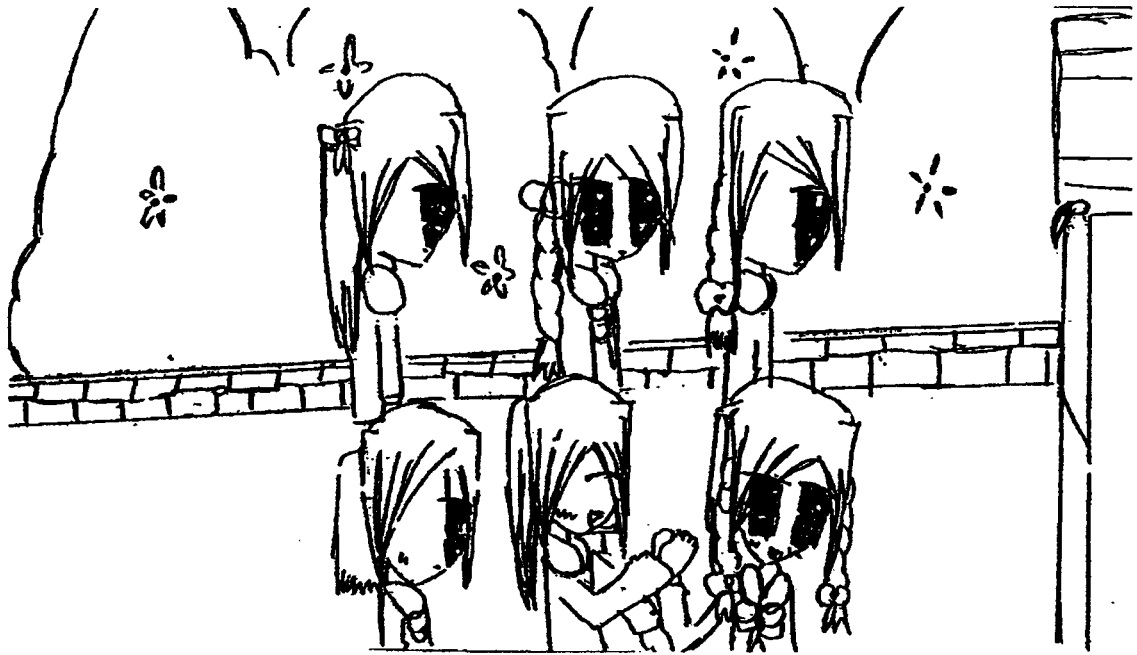
การวัดผล

- 6.1 สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
- 6.2 สังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบในการเข้าแถวและเดินแถวเป็นระเบียบเรียบร้อย
- 6.3 ตรวจใบงาน

ประเมินผล โดยถือเกณฑ์ผ่านดังนี้

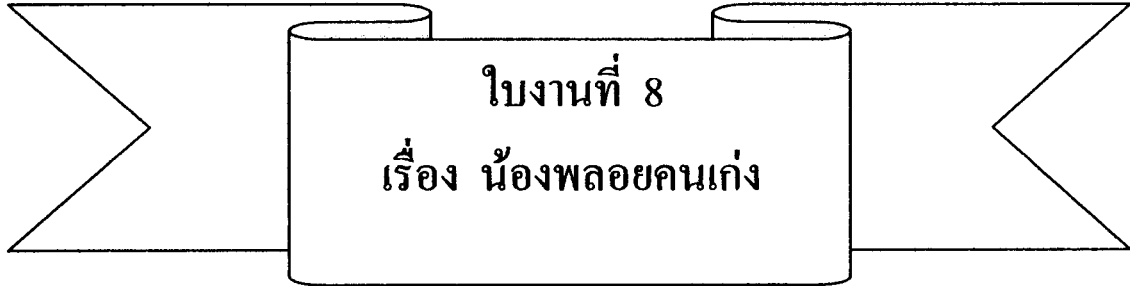
ระดับคะแนนพฤติกรรม 2 ถือว่าผ่านการประเมิน

กรณีตัวอย่างที่ 7

เรื่อง น้องพลอยคนเก่ง

น้องพลอยเป็นเด็กที่มีความรับผิดชอบ ในตอนเช้าเธอจะเข้าแถวได้เรียบร้อย ตั้งใจฟังคุณครูอบรมหน้าแถว และเดินแถวอย่างเรียบร้อยเข้าห้องเรียน ส่วนน้องมคมักจะขาดความรับผิดชอบโดยเล่นในแถว และเวลาเดินแถวเธอมักจะพูดคุยกับเพื่อนเป็นประจำ ทำให้คุณครูต้องดักเตือนอยู่เสมอ

กลุ่มที่

คำชี้แจง ให้นักเรียนร่วมกันตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องน้องพลอยคนเก่ง

1. นักเรียนคิดว่า น้องพลอยควรเป็นแบบอย่างในเรื่องใดบ้าง

ตอบ.....
.....

2. ถ้านักเรียนเป็นน้องมด นักเรียนจะแก้ไขปัญหานี้อย่างไร

ตอบ.....
.....

3. ให้นักเรียนบอกแนวทางในการเข้าแถวและเดินแถวให้เรียบร้อย

ตอบ.....
.....

แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ภาคเรียนที่ 1 เรื่อง ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ปีการศึกษา 2551 เวลา 60 นาที

1. ชื่อกิจกรรมที่ 9 การรักษาความสะอาดของโต๊ะเรียนและห้องเรียน

2. สาระสำคัญ

โรงเรียนมีของใช้ที่เป็นของส่วนร่วมที่เราต้องใช้ร่วมกันเช่น โต๊ะ เก้าอี้ ดังนั้นเราทุกคนต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อความสะอาดโต๊ะเรียนและห้องเรียนให้สะอาดเรียบร้อยอยู่เสมอ

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถตอบประเด็นคำถามเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดของโต๊ะเรียนและห้องเรียน ได้
2. นักเรียนรักษาความสะอาดของโต๊ะเรียน ห้องเรียน ด้วยการเช็ดเก็บกวาดอย่างสม่ำเสมอ
3. นักเรียนนำแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในการรักษาความสะอาดของโต๊ะเรียนและห้องเรียนไปปฏิบัติได้

4. เนื้อหา

การรักษาความสะอาดของ โต๊ะเรียนและห้องเรียน

5. กระบวนการจัดกิจกรรม

4.1 ขั้นนำ

4.1.1 ครูและนักเรียนร่วมกันร้องเพลง ลามะลิลลา

เพลงลามะลิลลา

ลามะลิลลา ขึ้นคั่นเป็นมะลิซ้อน พอแตกใบอ่อนเป็นมะลิลลา

โต๊ะเรียนเราจะสะอาด ต้องเช็ดต้องขัดอยู่ตลอดเวลา

ลามะลิลลา ขึ้นคั่นเป็นมะลิซ้อน พอแตกใบอ่อนเป็นมะลิลลา

ห้องเรียนเราจะสะอาด ต้องเช็ดต้องกวาดอยู่ตลอดเวลา

4.1.2 ครูซักถามเกี่ยวกับเนื้อเพลงว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับสิ่งใด และในห้องเรียนมีอะไรบ้างที่เราต้องช่วยกันรักษาความสะอาด โต๊ะเรียนจะสะอาดเราควรทำอย่างไร ห้องเรียนจะสะอาดเราควรทำอย่างไร

4.2 ขั้นกิจกรรม

4.2.1 ครูบอกวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้

4.2.2 แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม โดยความสามารถของนักเรียนกลุ่มละ 7 คน จำนวน 4 กลุ่มให้แต่ละกลุ่มเลือกหัวหน้ากลุ่ม เลขานุการกลุ่ม และผู้นำเสนองานหน้าชั้นเรียน

4.2.3 ครูแจกกรณีตัวอย่าง ให้นักเรียนทุกกลุ่ม และให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มอ่านให้เข้าใจ

4.3 ขั้น วิเคราะห์และอภิปรายผล

4.3.1 หลังจากนักเรียนอ่านกรณีตัวอย่างแล้วให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นตามหัวข้อที่กำหนดในใบงาน “น้องหยกช่วยห้องเรียน” ต่อไปนี้

- 1) นักเรียนคิดว่าน้องพลอยควรเป็นแบบอย่างในเรื่องใดบ้าง
- 2) ถ้านักเรียนเป็นน้องก้อย นักเรียนจะแก้ไขปัญหานี้อย่างไร
- 3) ให้นักเรียนยกตัวอย่างผลดีของคนตรงต่อเวลา

4.3.2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานสรุปการอภิปราย

4.4 ขั้นการสรุปและประยุกต์

ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปเรื่อง “น้องหยกช่วยห้องเรียน” และครูสรุปอีกครั้ง โดยให้นักเรียนบอกแนวทางการรักษาความสะอาดของโต๊ะเรียนและห้องเรียน จากนั้นให้นักเรียนนำไปปฏิบัติจริง และบันทึกลงในแบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน

4.5 ขั้นประเมินผล

ครูทำการประเมินนักเรียน โดยการสังเกตความสนใจและความตั้งใจในการร่วมกิจกรรมของนักเรียน สังเกตการรักษาความสะอาดของโต๊ะเรียนและห้องเรียน และการตรวจผลงานที่นักเรียนร่วมกันทำ

5.สื่อการเรียนการสอน

5.1 แผนภูมิเพลง ลามะลิลา

5.2 กรณีตัวอย่าง เรื่องการรักษาความสะอาดของโต๊ะเรียนและห้องเรียน

5.3 ใบงาน

5.4 แบบสังเกตพฤติกรรม

6.การวัดผล /ประเมินผล

การวัดผล

6.1 สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

6.2 สังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อการรักษาความสะอาดของโต๊ะเรียนและห้องเรียน

6.3 ตรวจใบงาน

ประเมินผลโดยถือเกณฑ์ผ่านดังนี้

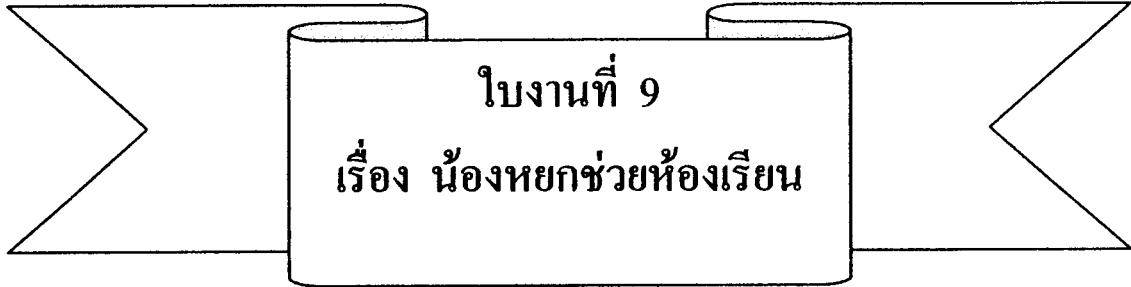
ระดับคะแนนพฤติกรรม 2 ถือว่าผ่านการประเมิน

กรณีตัวอย่างที่ 8

เรื่อง น้องหยกช่วยห้องเรียน

ในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 วันเปิดเรียนวันแรกนักเรียนมีโต๊ะเรียนและห้องเรียนที่สะอาดสวยงาม กลุ่มของน้องหยกช่วยกันเช็ดทำความสะอาดโต๊ะเรียนทุกวัน ส่วนน้องเจนมักจะนำดินสอมาขีดเขียนบนโต๊ะเรียนและชอบทิ้งเศษกระดาษลงบนพื้นห้องเรียน ทำให้กลุ่มของน้องเจนโดนคุณครูตักเตือนอยู่เสมอ

กลุ่มที่

คำชี้แจง ให้นักเรียนร่วมกันตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องน้องหยกช่วย
ห้องเรียน

1. นักเรียนคิดว่า ทำไมน้องเจนจึงโดนคุณครูตักเตือนอยู่เสมอ

ตอบ.....
.....

2. ถ้านักเรียนเป็นน้องเจน นักเรียนจะแก้ไขปัญหานี้อย่างไร

ตอบ.....
.....

3. ให้นักเรียนบอกแนวทางในการรักษาความสะอาดของโต๊ะเรียนและ
ห้องเรียน

ตอบ.....
.....

ภาคผนวก ค

แบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบ

แบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนก่อนการจัดกิจกรรม

ชื่อนักเรียน.....ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/...เลขที่....

ที่	รายการพฤติกรรม	วันที่.....		วันที่....		วันที่....		วันที่.....		วันที่...	
		เช้า	บ่าย	เช้า	บ่าย	เช้า	บ่าย	เช้า	บ่าย	เช้า	บ่าย
	ความรับผิดชอบต่อตนเอง										
1.	การแต่งกายสะอาดเรียบร้อย										
2.	การแต่งกายถูกกฎระเบียบ										
3.	ความตั้งใจเรียน										
4.	ความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย										
5.	การเตรียมอุปกรณ์การเรียนครบถ้วน										
6.	การใช้และการจัดเก็บอุปกรณ์ในการเรียน										
	ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน										
7.	เข้าห้องเรียนตรงเวลา										
8.	เข้าแถวได้เรียบร้อย										
9.	การรักษาความสะอาดของโต๊ะเรียนและห้องเรียน										
	รวม										

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

แบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรม

ชื่อนักเรียน.....ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/...เลขที่....

ที่	รายการพฤติกรรม	วันที่.....		วันที่....		วันที่....		วันที่.....		วันที่...	
		เช้า	บ่าย	เช้า	บ่าย	เช้า	บ่าย	เช้า	บ่าย	เช้า	บ่าย
	ความรับผิดชอบต่อตนเอง										
1.	การแต่งกายสะอาดเรียบร้อย										
2.	การแต่งกายถูกกฎระเบียบ										
3.	ความตั้งใจเรียน										
4.	ความรับผิดชอบต่อในงานที่ได้รับมอบหมาย										
5.	การเตรียมอุปกรณ์การเรียนครบถ้วน										
6.	การใช้และการจัดเก็บอุปกรณ์ในการเรียน										
	ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน										
7.	เข้าห้องเรียนตรงเวลา										
8.	เข้าแถวได้เรียบร้อย										
9.	การรักษาความสะอาดของโต๊ะเรียนและห้องเรียน										
	รวม										

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

ภาคผนวก ง

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

แบบตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ

"ผลการใช้กระบวนการกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

โรงเรียนเซนต์โยเซฟ บางนา จังหวัดสมุทรปราการ"

คำชี้แจง ผู้ศึกษาได้สร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมกระบวนการกลุ่มกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จึงใคร่ขอคำแนะนำและความคิดเห็นจากท่าน เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดกิจกรรมให้มีคุณภาพก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตามความคิดเห็นของท่านเพียงข้อละ 1 ความคิดเห็น ซึ่งแต่ละข้อจะมีคะแนนดังนี้

- +1 เท่ากับ แน่ใจว่าแผนการจัดกิจกรรมมีความสอดคล้องเหมาะสม
 0 เท่ากับ ไม่แน่ใจว่าแผนการจัดกิจกรรมมีความสอดคล้องเหมาะสมหรือไม่
 -1 เท่ากับ แน่ใจว่าแผนการจัดกิจกรรมไม่มีความสอดคล้องไม่เหมาะสม

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
	+1	0	-1	
1. สารการเรียนรู้ตรงตามแผนการจัดกิจกรรม				
2. จุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม				
3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้				
3.1 การนำเข้าสู่บทเรียนสัมพันธ์กับเรื่องที่สอน				
3.2 กิจกรรมการเรียนรู้เน้นที่กระบวนการกลุ่ม				
3.3 เนื้อหาเหมาะสมกับระดับชั้น				
4. สื่อการเรียนรู้				
4.1 เหมาะสมกับวัยและความสนใจของผู้เรียน				
5. การวัดผลประเมินผล				
5.1 การประเมินเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน				

ข้อเสนอแนะ.....

ลงชื่อ.....

ผู้ทรงคุณวุฒิ

แบบตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม (รายการที่สังเกต) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

แผนการจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม เรื่องความรับผิดชอบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

คำชี้แจง โปรดพิจารณาแบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบที่กำหนดให้ ว่ามีความสอดคล้อง
ในแต่ละข้อคำถาม (รายการที่สังเกต) หรือไม่ โดยขีด ✓ ในช่องที่ท่านมีความเห็นว่า เหมาะสม
ไม่แน่ใจ และไม่เหมาะสม และหากมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสิ่งที่ควรปรับปรุง โปรดระบุท้ายแต่ละ
รายการ

รายการ	ความเหมาะสมของรายการ			สิ่งที่ควรปรับปรุง
	เหมาะสม (+1)	ไม่แน่ใจ (0)	ไม่ เหมาะสม (-1)	
ความรับผิดชอบต่อตนเอง				
1. การแต่งกายสะอาดเรียบร้อย				
2. การแต่งกายถูกกฎระเบียบ				
3. ความตั้งใจเรียน				
4. ความรับผิดชอบต่อในงานที่ได้รับมอบหมาย				
5. การเตรียมอุปกรณ์การเรียนครบถ้วน				
6. การใช้และการจัดเก็บอุปกรณ์ในการเรียน				
ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน				
7. เข้าห้องเรียนตรงเวลา				
8. เข้าแถวได้เรียบร้อย				
9. การรักษาความสะอาดของ โต๊ะเรียนและ ห้องเรียน				

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้ทรงคุณวุฒิ

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิต่อคุณภาพของแผนการจัดการกิจกรรม

แผนการจัดการเรียนรู้ที่	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			R/N	สรุป I.O.C
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1	+1	+1	+1	+3	1.00
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2	+1	+1	+1	+3	1.00
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3	+1	+1	+1	+3	1.00
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4	+1	+1	+1	+3	1.00
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5	+1	+1	+1	+3	1.00
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6	+1	+1	+1	+3	1.00
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7	+1	+1	+1	+3	1.00
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8	+1	+1	+1	+3	1.00
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9	+1	+1	+1	+3	1.00

จากตาราง สรุปได้ว่าการนำแผนการจัดการกิจกรรมด้านความรับผิดชอบ จำนวน 9 แผน ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 3 ท่านตรวจสอบ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างข้อความของแบบสังเกตพฤติกรรม
ด้านความรับผิดชอบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 9 ข้อ

พิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน โดยกำหนดคะแนนความคิดเห็นไว้ดังนี้

- +1 แน่ใจว่าสอดคล้องเหมาะสม
- 0 ไม่แน่ใจว่าสอดคล้อง เหมาะสม หรือไม่
- 1 แน่ใจว่าไม่สอดคล้อง

ลำดับข้อที่	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			รวม	I.O.C
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1.	+1	+1	+1	+3	1
2.	+1	+1	+1	+3	1
3.	+1	+1	+1	+3	1
4.	+1	+1	+1	+3	1
5.	+1	+1	+1	+3	1
6.	+1	+1	+1	+3	1
7.	+1	+1	+1	+3	1
8.	+1	+1	+1	+3	1
9.	+1	+1	+1	+3	1

จากตารางที่ 2 สรุปได้ว่า ค่าความสอดคล้องของแบบสังเกตพฤติกรรมด้าน
ความรับผิดชอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน มีค่าเท่ากับ 1.00 แสดงว่าแบบสังเกตพฤติกรรมด้าน
ความรับผิดชอบวัดได้ตรงตามจุดประสงค์ทุกรายการ

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสาวอัญชลี พุทธรักษา
วัน เดือน ปีเกิด	10 มกราคม 2507
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรีศิลปศาสตรบัณฑิต สถาบันราชภัฏนครปฐม สาขาการพัฒนชุมชน พ.ศ. 2539
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนเซนต์โยเซฟ บางนา 75 หมู่ 9 ถนนสุขุมวิท 107 ซอยแบร์ริง ตำบลสำโรงเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ
ตำแหน่ง	ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และครูฝ่ายวิชาการ